
veebedrijven. Deze bedrijven onderscheiden zich door een bovengemiddelde bedrijfsomvang en oppervlakte. De melkveebedrijven zijn geconcentreerd in het gebied ten zuiden van Oene en in het zuidoosten van het deelgebied. In deze concentratiegebieden voor melkveehouderij zijn de problemen met de verkaveling relatief groot: het aantal kavels per bedrijf is groot en de gemiddelde kaveloppervlakte is klein. Ondanks deze problemen is het gebied voor de landbouw het meest geschikt, de beperkingen die de natuur hier aan de landbouw oplegt zijn kleiner dan in de andere delen van het plangebied. In paragraaf 3.5.5. wordt nader ingegaan op de externe productieomstandigheden.

Perspectieven

In dit deelgebied is de milieusituatie relatief gunstig. Uit het ammoniakreductieplan blijkt bijvoorbeeld dat voor verzuring gevoelige gebieden ontbreken. Bovendien ligt slechts een zeer gering deel van de bedrijven in een milieubeschermingsgebied. De verwachte afname van het aantal bedrijven is aanzienlijk. Wel zitten in het gebied relatief veel bedrijven van een bovengemiddelde omvang. De oppervlakte per bedrijf wordt waarschijnlijk verdubbeld. Een deel van het gebied (globaal ten zuiden en westen van Oene) is in het kader van de Reconstructie aangewezen als een verwevingsgebied met sterlocaties. Plaatselijk bestaan er dus ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij. Grondverwerving voor natuurontwikkeling zal slechts in zeer geringe mate plaatsvinden. In een deel van het gebied (met name het Voorbroek) is het mogelijk om subsidies te krijgen voor kleinschalige natuur- en landschapsontwikkeling en agrarisch natuurbeheer. De Broeklanden is een gebied met goede perspectieven voor ontwikkeling van blijvende melkveebedrijven en intensieve veehouderijbedrijven.

Dorpsrandgebieden

Kenmerken

De Dorpsrandgebieden omvatten de gebieden rond Oene en Vaassen. In dit deelgebied als geheel is het aandeel melkveebedrijven lager dan in de Broeklanden. Rond Oene is de concentratie van melkveebedrijven echter hoog. Ook in dit gebied is de verkavelingssituatie ongunstig. Naast de melkveehouderij levert de tuinbouw een substantiële bijdrage aan de gebiedsproductie. Het gebied telt relatief veel kleine gemengde veehouderijbedrijven en nevenberoepbedrijven.

Perspectieven

Evenals in de Broeklanden is de milieusituatie relatief gunstig. Ook dit gebied valt vrijwel geheel buiten de milieubeschermingsgebieden en kent vrijwel geen voor verzuring gevoelige gebieden. Verder onderscheidt dit deelgebied zich door een hoog percentage nevenberoepbedrijven met zeer veel bedrijfshoofden boven de 50 jaar en door een laag opvolgingspercentage bij de hoofdberoepbedrijven. Dit biedt kansen voor de blijvende bedrijven. De perspectieven voor de melkveebedrijven en de intensieve veehouderij zijn neutraal tot goed. In een deel van het gebied ontstaan betere ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij omdat het Reconstructieplan het gebied aanwijst als een verwevingsgebied met sterlocaties.

Centraal landelijk gebied

Kenmerken

De productie in het Centraal landelijk gebied richt zich zeer sterk op de melkveehouderij. Direct ten oosten van Emst is de concentratie van melkveehouderijbedrijven hoog. De verkavelings-situatie is ongunstig voor een optimale bedrijfsvoering. Daarnaast telt het gebied relatief veel oudere bedrijfshoofden. Opvallend is het hoge percentage hoofdberoepbedrijven. Dit is opmerkelijk aangezien het gebied veel kleine en weinig grote bedrijven telt. De gemiddelde bedrijfs-omvang blijft dan ook duidelijk achter bij die van de andere gebieden.

Perspectieven

Ongeveer 10 procent van de oppervlakte cultuurgrond zal voor natuurontwikkeling aan de landbouw worden onttrokken. Door afname van het aantal bedrijven komt voldoende grond vrij om aan die aanspraken te voldoen. De gemiddelde bedrijfsoppervlakte zal naar verwachting verdubbelen, maar blijft toch achter bij het Eper gemiddelde. Het Centraal landelijk gebied valt buiten de milieubeschermingsgebieden. De blijvende bedrijven in dit gebied hebben redelijke kansen voor verdere ontwikkeling, maar de factoren grond en milieunormen kunnen voor sommige bedrijven een beperking vormen. In het kader van de Reconstructie is het gebied aangewezen als een verwevingsgebied, waar de landbouw wordt gecombineerd met andere functies als wonen en landschap.

Noordelijk enkegebied

Kenmerken

In het Noordelijk enkegebied ligt het accent minder op de melkveehouderij en het gebied kent een aanzienlijke tak intensieve veehouderij. De gemiddelde bedrijfsomvang in dit deelgebied is relatief hoog. Dit zijn met name melkveebedrijven en verder een aantal pluimvee- en vleeskal-verhouderijen.

Perspectieven

De verwachte afname van het aantal bedrijven is relatief klein. De gemiddelde oppervlakte neemt toe, maar zal achterblijven bij de gemiddelde ontwikkeling in Epe. Daarbij speelt een rol dat 15 tot 20 procent van de grond aan de landbouw zal worden onttrokken voor natuurdoeleinden. Naar verwachting komt voldoende grond vrij om aan de aanspraken voor natuurdoeleinden te voldoen. Er blijft dan niet veel grond over voor bedrijfsvergroting. De concurrentie tussen landbouw en natuur om de grond zal derhalve in dit gebied groot zijn. Getracht wordt het probleem van de spanning tussen landbouw en natuur op te lossen door een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak. Mede daartoe heeft de provincie Gelderland onder andere dit gebied aangewezen als "strategisch actiegebied". Er zijn in dit deelgebied mogelijkheden voor bedrijfsontwikkeling, maar in mindere mate dan in de voorgaande deelgebieden. In het kader van de Reconstructie is het gebied aangewezen als een verwevingsgebied, waar de landbouw wordt gecombineerd met andere functies als wonen en landschap.

VERKLARING

AGRARISCHE DEELGEBIEDEN

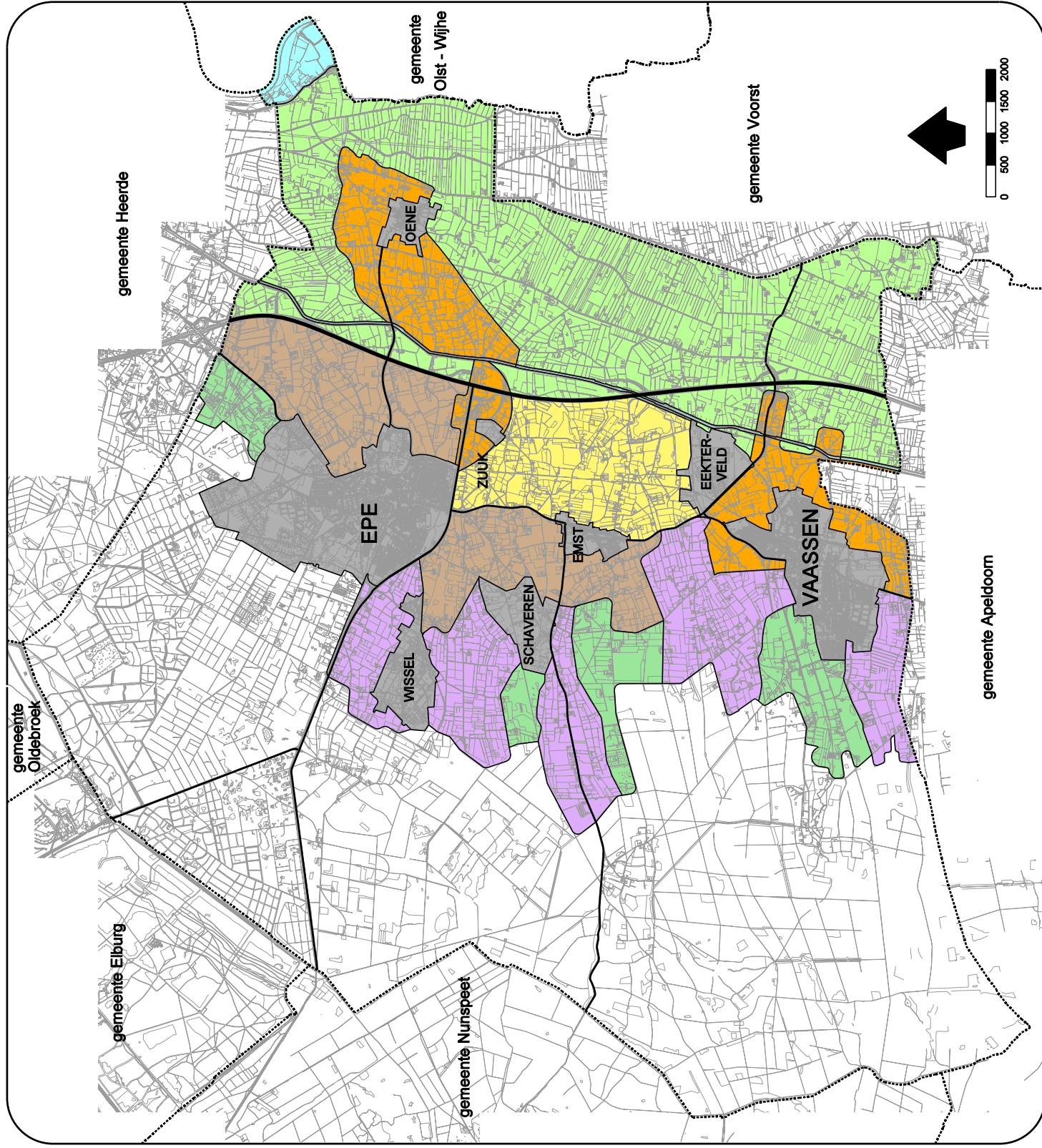
- Broeklanden
- Dorpsrandgebieden
- Centraal landelijk gebied
- Noordelijk enkangebied
- Veengebieden
- Bostrandgebied
- Uitenwaardengebied

- gebieden welke in andere plannen geregeld zijn
- gemeentegrens

afbeelding 6

LANDBOUW

Bron : LEI-DLO 1994

Veengebieden

Kenmerken

Dit gebied kenmerkt zich door het relatief kleine aantal melkveehouderijbedrijven en een relatief groot aantal overige veehouderijbedrijven. Het laatstgenoemde type heeft een duidelijke grotere bedrijfsomvang dan vergelijkbare bedrijven in de andere gebieden. De gemiddelde productieomvang ligt iets onder het gemiddelde van Epe. De Veengebieden worden gekenmerkt door een afwijkend grondgebruik. Grasland is weliswaar het belangrijkste grondgebruik, maar het aandeel is aanzienlijk lager dan in de andere gebieden. Een aanzienlijk deel van het areaal wordt gebruikt voor de teelt van snijmaïs.

Perspectieven

Vanwege de ligging van de Veengebieden aan de rand van de Veluwe en het voorkomen van unieke kwelsituaties in de brongebieden van een aantal beken, zijn de aanspraken van natuur op de landbouwgronden in dit gebied bijzonder hoog. Ongeveer 40 tot 50 procent van de totale oppervlakte cultuurgrond in de Veengebieden zal worden onttrokken aan de landbouw. In de prognose van LEI-DLO is rekening gehouden met een aanzienlijke grondonttrekking. De afname van het aantal bedrijven is geschat op 63 procent, waarbij is aangenomen dat enkele bedrijven verhuizen naar een ander deelgebied. Voorts is rekening gehouden met de mogelijkheid dat blijvende bedrijven grond verwerven in aangrenzende deelgebieden. De claims vanuit het natuurbelang in dit gebied zijn dermate groot dat er slechts voor een beperkt aantal bedrijven ontwikkelingsmogelijkheden zijn. In het kader van de Reconstructie is het gebied deels aangewezen als een verwevingsgebied, waar de landbouw wordt gecombineerd met andere functies als wonen en landschap en deels als een extensiveringsgebied, waar de natuur de belangrijkste functie is. Intensieve veehouderijen worden hier waar mogelijk uitgeplaatst, beëindigd of beperkt in hun ontwikkelingsmogelijkheden. Bovendien liggen deze gebieden aan de rand van het Habitat- en Vogelrichtlijngebieden, waar strenge regels ten behoeve van het beschermen van de natuurwaarden.

Bosrandgebieden

Kenmerken

In het kleinste beschouwde gebied (430 hectare) ligt het accent sterk op de melkveebedrijven. Deze bedrijven hebben een relatief kleine productieomvang en een relatief lage veedichtheid. Door het extensieve karakter van de melkveehouderij en het nagenoeg ontbreken van intensieve veehouderij, onderscheidt het gebied zich ook door een zeer lage fosfaat- en ammoniakproductie.

Perspectieven

Naar verwachting zullen in dit deelgebied relatief veel bedrijven worden opgeheven. Voor natuurdoeleinden zal 10 tot 15 procent van de grond aan de landbouw worden onttrokken. Er komt voldoende grond vrij van de op te heffen bedrijven, maar ook in dit gebied zal de landbouw sterk met de natuur concurreren om de grond. Het hele gebied is dan ook aangewezen als "strategisch actiegebied". Voor de blijvende bedrijven wordt een relatief groot gemiddelde bedrijfsoppervlakte voorzien, hetgeen vanuit dit perspectief mogelijkheden geeft voor bedrijfsontwikkeling. In het kader van de Reconstructie is het gebied deels aangewezen als een verwevingsgebied,

waar de landbouw wordt gecombineerd met andere functies als wonen en landschap en deels als een extensiveringsgebied, waar de natuur de belangrijkste functie is. Intensieve veehouderijen worden hier waar mogelijk uitgeplaatst, beëindigd of beperkt in hun ontwikkelingsmogelijkheden. Bovendien liggen deze gebieden aan de rand van het Habitat- en Vogelrichtlijngebieden, waar strenge regels ten behoeve van het beschermen van de natuurwaarden.

3.5.5. Externe productieomstandigheden

In deze paragraaf wordt ingegaan op de externe productieomstandigheden. Daarbij zullen de bodemgeschiktheid, de verkaveling, de ontsluiting en de waterhuishouding aan de orde komen. Het gehele agrarisch deel van de gemeente valt binnen de nu voorbereide landinrichtingsprojecten Epe-Vaassen Oost (ruilverkaveling), Epe-Vaassen West (herinrichting) en het vastgestelde Reconstructie. Door uitvoering van de projecten kan tegemoet gekomen worden aan de onderstaande knelpunten. De planvorming zal over enkele jaren een aanvang nemen.

Bodemgeschiktheid

De waardering van bodemgeschiktheid geeft een globaal inzicht in de mogelijkheden die de bodem biedt voor grondgebonden akkerbouw en veeteelt. De onderstaande beschrijving is gebaseerd op gegevens uit het Structuurplan Epe (1986).

Geschiktheid voor akkerbouw

Er zijn een aantal bodemfactoren die beperkingen met zich meebrengen voor akkerbouw. Dit zijn een hoge grondwaterstand, onvoldoende vochtleverend vermogen, slechte verkruielbaarheid, een geringe structuurstabiliteit en onvoldoende draagkracht. Op basis van deze factoren zijn met name de dikke eerdgronden en de podzolgronden in het dekzandgebied geschikt voor akkerbouw (zie afbeelding 3). Ook de oeverwal langs de IJssel is geschikt voor akkerbouw. Het overige deel van het agrarisch gebied van Epe is minder geschikt voor akkerbouw, vaak vanwege natte omstandigheden in het voorjaar.

Geschiktheid voor veeteelt

Voor veeteelt (weidebouw) is de bodemgeschiktheid gunstiger dan voor akkerbouw. De bodem behoeft voor weidebouw niet aan zulke hoge eisen te voldoen. In het algemeen zijn ondiepere grondwaterstanden toelaatbaar dan bij akkerbouw. Daarnaast is vereist dat de gronden voldoende stevig zijn en dat het vochtleverend vermogen voldoende is. Op basis hiervan komt naar voren dat grote delen van het agrarisch gebied vanuit bodemkundig oogpunt geschikt zijn voor veeteelt. Geschikte gebieden zijn het gebied ten oosten van het Apeldoorns Kanaal en de gebieden rond Epe, Emst en Vaassen. De bodemtypen die in deze gebieden voorkomen zijn veelal dikke eerdgronden, beek- en gooreerdgronden en rivierkleigronden (zie afbeelding 3).

Verkaveling

Een goede verkaveling is voor de landbouw van groot belang. Het gaat daarbij om een zo klein mogelijk aantal kavels, zo dicht mogelijk bij de bedrijfsgebouwen. In de ideale situatie hebben alle bedrijven slechts één (huis)kavel. Door een goede verkaveling kunnen de transportafstanden worden verkleind en de kosten verlaagd. Bovendien kunnen gronden in de omgeving van de bedrijfsgebouwen in de regel efficiënter worden gebruikt. In verband met het melken van vee

streven juist melkveehouderijbedrijven naar één huiskavel. In gebieden waar melkveehouderijbedrijven zijn geconcentreerd zal dan ook aandacht aan de verkaveling, en met name de toedeling van huiskavels, besteed moeten worden. Uit de projectnota Landinrichting Epe-Vaassen oost en west blijkt dat in 1995 het aantal kavels op de grotere bedrijven varieert van vier tot zes. De kaveloppervlakte in Epe varieert van 3 tot 4 hectare. Gegevens over de huiskavel zijn alleen bekend voor bedrijven met melkkoeien. De gemiddelde huiskavel is erg klein: 40 tot 50 procent van de totale bedrijfsoppervlakte. De richtlijn voor een huiskavel van voldoende grootte is ten minste 60 procent. In Epe heeft ongeveer driekwart van de bedrijven met melkvee een huiskavel die niet voldoet aan de gestelde richtlijn. De verkavelingssituatie in Epe laat te wensen over, zeker in vergelijking met de Veluwe en met Gelderland.

Ontsluiting

Voor de landbouwkundige ontsluiting is zowel de kwantiteit als de kwaliteit van de wegen in het landelijk gebied van belang. Een goede ontsluiting van de bedrijfsgebouwen en -gronden is in verband met de steeds toegenomen intensiteit van het agrarisch transport steeds meer gewenst. Zowel de bedrijfsgebouwen als de kavels dienen bereikbaar te zijn voor onder meer vrachtwagens, tractoren en oogstmachines. Een deel van de plattelandswegen in Epe voldoet niet aan de eisen van het moderne (agrarisch) verkeer. In natte omstandigheden bijvoorbeeld zijn de onverharde wegen slecht berijdbaar. Er lijken voor de landbouw echter geen grote knelpunten aanwezig. Incidenteel kan de ontsluiting worden verbeterd door bijvoorbeeld verharding, verbreding en verzwaring van de wegen. Doordat het plangebied van oorsprong een kleinschalig karakter heeft, is de wegenstructuur over het algemeen fijnmazig. Mogelijk zal de aanleg van wegen slechts lokaal noodzakelijk zijn.

Waterbeheersing

Van belang bij de waterbeheersing voor de landbouw is de waterafvoer en de wateraanvoer. De waterbeheersing wordt verzorgd door het Waterschap Veluwe. Het grootste knelpunt bij de waterbeheersing is de verdroging. De landbouw in Epe draagt maar beperkt bij aan de verdroging; ook de drinkwaterwinning bij Epe leidt tot verdroging. Verdroging heeft gevolgen voor natuur en milieu. Door verdroging neemt onder meer de oppervlakte vochtgebonden vegetaties af, vermindert de vitaliteit van bossen en worden de effecten van verzuring versterkt. Ook de landbouw ondervindt meer en meer de gevolgen van verdroging in de vorm van opbrengstvermindering in de zomer. Zowel vanuit de landbouw als vanuit de natuurbescherming wordt het probleem dan ook onderkend. In de notitie "Verdroging grijpt in" van de provincie Gelderland is aangegeven dat in het gedeelte van de gemeente Epe, gelegen tussen het Centraal Veluws Natuurgebied en het Apeldoorns Kanaal, lokale verdroging optreedt. Het bestrijden van deze lokale verdroging kan gebeuren door aanpassing van de detailontwatering, met name door het realiseren van brede en ondiepe watergangen of door waterconservering (bijvoorbeeld retentie).

3.5.6. Milieu en landbouw

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op milieu en landbouw. Hierbij komt aan bod de mest- en ammoniakproblematiek en het beleid dat het rijk voert om dit aan te pakken. De uitvoeringsaspecten van het beleid in het bestemmingsplan komen in hoofdstuk 4 aan de orde.

Mestproblematiek en -beleid

De problematiek

De veehouderij in Nederland houdt veel dieren op weinig grond. Dit wordt mogelijk gemaakt door import van veevoeders. De veehouderij produceert meer dierlijke mest dan nodig is voor de bemesting van de gewassen. Overbemesting van grond, onder meer te veel fosfaat, is het gevolg. Dit leidt tot eutrofiëring van het grond- en oppervlaktewater en tast de biodiversiteit aan; er verdwijnen planten- en diersoorten. Ook voor de recreatie heeft overbemesting schadelijke effecten, zoals de verontreiniging van zwem- en viswater.

Het grootste deel van de mestproductie in Epe komt voor rekening van de grondgebonden veehouderij (melkveehouderij). In 1995 bedroeg de totale mestproductie in Epe ruim een kwart miljoen ton. Per hectare cultuurgrond komt dit neer op 57 ton mest. Dit komt overeen met de situatie in de regio Oostelijke Veluwe (55 ton per hectare). In verhouding met de landelijk situatie (39 ton mest per hectare) is de mestproductie hoog. Uit gegevens van het LEI-DLO blijkt dat van de geproduceerde mest ruim 80 procent op het eigen bedrijf kan worden afgezet. Het resterende deel is het mestoverschot. Het mestoverschot is lager dan in de regio en daarmee verkeert Epe in een relatief gunstige positie. Dit geldt met name voor de melkveehouderijbedrijven die slechts een marginale bijdrage leveren aan het mestoverschot.

Mestbeleid

Om het overschot aan dierlijke mest terug te dringen zijn door de overheid maatregelen aan de productie- en aan de afzetkant opgesteld. Aan de ene kant is door de mestproductierechten de mestproductie aan een maximum gebonden. Door het stimuleren van mineralenarm veevoer zijn de fosfaatgehalten in dierlijke mest verlaagd. Aan de andere kant is de mestafzet gestimuleerd. De mestdistributie, het transporteren van mest van gebieden met een overschot naar gebieden met een behoefte aan dierlijke mest (akkerbouwgebieden), heeft zich fors ontwikkeld. Grootschalige mestverwerking is echter door de hoge kosten nauwelijks gerealiseerd.

Het doel van het mestbeleid, het bereiken van een toestand van evenwichtsbemesting¹ in het jaar 2000, wordt uitgesteld tot op zijn vroegst 2008. In 1998 is het Mineralen Aangifte Systeem (MINAS) ingevoerd, de aan- en afvoer van de hoeveelheid stikstof en fosfaat moet verplicht worden aangegeven. Veehouderijbedrijven met een veebezetting van 2,5 grootvee-eenheid (gve) per hectare moeten aangifte doen van hun mineralenverlies. Als het bedrijf te veel mineralen "verloren" laat gaan, moet een heffing betaald worden. Vanaf 2001 geldt de MINAS voor alle veehouderij-, akker- en tuinbouwbedrijven.

De Europese Unie vindt de MINAS onvoldoende en Nederland moest haar mestbeleid aanpassen. Vanaf 2008 mogen er landelijk niet meer dan 2,5 gve per hectare worden toegestaan als gevolg van het feit dat Nederland moet voldoen aan de Europese Nitraatrichtlijn, die voorschrijft dat er niet meer dan 50 milligram nitraat mag zitten in het bovenste grondwater.

¹ Evenwichtsbemesting is het bereiken van een toestand van ecologisch evenwicht, dat wil zeggen niet méér mineralen in de bodem brengen dan de gewassen kunnen opnemen.

Vanaf 1 januari 2002 is een nieuw mestbeleid ingevoerd, de zogenaamde mestafzetcontracten. Agrariërs die hun mest niet op hun eigen grond kwijt kunnen worden verplicht om contracten over de mestafzet met akkerbouwers af te sluiten. Agrariërs die niet over voldoende afzetkanalen beschikken worden gedwongen het aantal stuks vee te verminderen of zelfs het bedrijf te beëindigen.

Voor bedrijven rond de Ecologische Hoofdstructuur gaat aanvullend ammoniakbeleid gelden. De Reconstructiewet concentratiegebieden bevat beperkende maatregelen voor veehouderijen in een straal van respectievelijk 500 en 250 meter afstand van de meest kwetsbare onderdelen van de EHS en kwetsbare gebieden buiten de EHS. Een ander belangrijk onderdeel van de reconstructie is de aanwijzing van landbouwontwikkelingsgebieden.

Effecten op het plangebied

Oplossingen voor het mestprobleem zijn extensivering en mestafvoer. Extensivering (vermindering van het aantal koeien per ha) kan worden bereikt door het verhogen van de melkproductie per koe (de totale productie blijft dan gelijk), het afstoten van vleesvee of het aankopen van grond. Mestafvoer zal vanwege de hoge kosten problemen opleveren indien de akkerbouw deze mest niet accepteert en mestverwerking hier niet op is ingesteld. De hoge investeringen die hiermee gepaard gaan, zullen sommige bedrijven deze niet op kunnen brengen. Een versnelde bedrijfsbeëindiging is het gevolg. Agrarische bedrijven, met name de intensieve veehouderijen, in en nabij de natuurgebieden zullen op basis van het Reconstructieplan kunnen worden uitgeplaatst of kunnen niet meer uitbreiden.

Ammoniakproblematiek en -beleid

De problematiek

De emissie van ammoniak (NH_3) wordt veroorzaakt door huishoudens en industrie, maar vooral door dierlijke mest op veehouderijen. Het gas ammoniak komt onder meer vrij uit de stallen en de mestopslag, bij het uitrijden van de mest en bij de dieren in de weide. Ammoniak heeft negatieve effecten op met name drinkwaterwinningen en natuur en landschap.

Er treedt overbemesting op van de bodem door een teveel aan stikstof uit de ammoniak. Hierdoor voldoet het drinkwater niet aan de gestelde normen voor menselijke consumptie en treedt onder meer vergrassing van de heide op. Daarnaast heeft ammoniak een verzurend effect op de bodem. Het bufferend vermogen van de bodem neemt af, waardoor bomen en planten problemen krijgen met het opnemen van vocht en voedingsstoffen als gevolg van het afsterven van de wortels. Bovendien gaat door verzuring aluminium in oplossing. De gegevens over de ammoniakemissies zijn gebaseerd op gegevens van het LEI uit 1992. In de gemeente Epe was totale NH_3 -emissie 0,5 miljoen kg (zie tabel 3.7). Dit komt neer op 34 kg per ha per jaar. De emissie per hectare is lager dan in het Veluwegebied, Gelderland en Nederland.

Ammoniakbeleid

Om de bovenstaande effecten zoveel mogelijk te voorkomen, zijn door de overheid beleidsdoelstellingen geformuleerd. Het accent van het ammoniakbeleid ligt op de emissiereductie bij veehouderijbedrijven (70 procent reductie in de periode 2000-2005 ten opzichte van 1980). Emissiereductie kan gerealiseerd worden door het emissiearm uitrijden van mest, het afdekken van

mestopslag en de bouw van emissiearme stallen. Deze maatregelen zijn op veel bedrijven in Epe toepasbaar en reeds toegepast. Op basis van de Reconstructiewet concentratiegebieden wordt een Reconstructieplan opgesteld. In het Reconstructieplan worden door middel van onder meer de aanwijzing van extensiveringsgebieden agrarische bedrijven in en nabij natuurgebieden verplaatst, beëindigd of 'op slot' gezet.

Effecten op het plangebied

Mogelijke maatregelen voor de veehouderij om de doelstellingen van het ammoniakbeleid te realiseren zijn:

- ♦ *het treffen van technische maatregelen, zoals aanpassing van veevoeding en verdergaande aanpassing van stal- en opslagsystemen (inclusief onderwerken mest);*
- ♦ *de verplaatsing van bedrijven vanuit de directe omgeving van te beschermen gebieden;*
- ♦ *het inkrimpen van de veestapel.*

Het ammoniakbeleid zal hoe dan ook verdergaande investeringen vragen van de veehouderijbedrijven. Naar verwachting zullen niet alle bedrijven de benodigde investeringen kunnen opbrengen en zal het aantal bedrijven door de verscherping van het ammoniakbeleid versneld afnemen. In het kader van de uitvoering van de Reconstructie zullen bedrijven actief worden verplaatst of beëindigd.

3.5.7. Verwachte ontwikkelingen

De afgelopen jaren hebben veel ingrijpende gebeurtenissen in de landbouw plaatsgevonden. Met name de uitbraak van veeziektes als de varkenspest, BSE, MKZ en de vogelpest hebben veel bedrijven de agrarische bedrijfsvoering moeten staken. Ook kunnen veel bedrijven door de milieuwetgeving, het EU-subsidiebeleid, het ontbreken van een opvolger en ontwikkelingen op de wereldmarkt het bedrijf niet meer voortzetten. Als gevolg van de varkenspest is een reconstructie voorgesteld, waarbij het principe is dat intensieve veehouderijen moeten worden geconcentreerd om mogelijke toekomstige uitbraken onder controle te kunnen houden. Het Reconstructieplan voor de Veluwe is begin 2005 vastgesteld. In de gemeente Epe zijn verschillende gebieden met verschillende ontwikkelingsrichtingen aangewezen. In de samenvatting van het Reconstructieplan (hoofdstuk beleidskader, regionaal beleid) is nader ingegaan op de te nemen maatregelen en de geplande zonering voor het plangebied.

De landbouw in Nederland zal de komende periode een aantal ingrijpende veranderingen ondergaan. Deze zullen het gevolg zijn van autonome ontwikkelingen op macro-economisch en maatschappelijk gebied. De belangrijkste ontwikkelingen waarop de landbouw zal (moeten) inspelen zijn veranderingen op de markt van landbouwproducten, het landbouwmilieubeleid, de welzijnseisen voor landbouwhuisdieren en de functieverbreding van het platteland. Deze ontwikkelingen worden hieronder kort beschreven, waarna op basis hiervan de verwachte gevolgen voor het gehele plangebied van de gemeente Epe worden geschetst. In paragraaf 3.5.4. zijn de verwachte gevolgen voor de deelgebieden reeds beschreven.

Marktontwikkeling landbouwproducten

De Nederlandse landbouw is de laatste jaren steeds meer gericht op de Europese markt. Sinds 1975 is de productie in de Europese Gemeenschap (nu Europese Unie) met bijna 2,5 procent per jaar gegroeid. De vraag nam in dezelfde periode toe met minder dan 1 procent per jaar. De EU ontwikkelde zich van importeur van landbouwproducten tot exporteur. Door de, in vergelijking met het wereldprijsniveau, hoge productieprijzen binnen de EU kon een belangrijk deel van de export slechts plaatsvinden door toenemende exportsubsidies. Deze subsidies betekenden een steeds grotere belasting van de Europese landbouwbegroting. Mede daardoor is voor een aantal productgroepen overgegaan op een stelsel van quota (melkveehouderij) en areaalinkrimping (akkerbouw). Als gevolg van de hervormingen van het EU-landbouwbeleid en de onderhandelingen in GATT-verband worden de verschillende subsidies aanzienlijk teruggebracht. Gestreefd wordt naar een meer zichzelf ordenende markt op wereldschaal. Op de korte termijn zullen de maatregelen worden gecompenseerd door inkomenstoelagen.

Landbouwmilieubeleid

Een belangrijke factor die aanleiding is voor structurele veranderingen in verschillende landbouwsectoren is het landbouwmilieubeleid. Dit is reeds aan de orde geweest in paragraaf 3.5.6. De landbouw zal grote investeringen moeten doen om de negatieve effecten op het milieu te verminderen. Een groot deel van deze investeringen, met name op het gebied van mest en ammoniak, moet worden opgebracht door de intensieve veehouderij en in mindere mate door de melkveehouderij. De akker- en tuinbouw zal moeten investeren in maatregelen om het gebruik van bestrijdingsmiddelen terug te dringen. Verder zal herstructurering van de varkenssector gaan spelen, als gevolg waarvan het aantal varkens gemaximeerd wordt. Met herstructurering wordt ook tegemoet gekomen aan welzijnseisen.

Reconstructie Veluwe

In 2005 is het Reconstructieplan voor de Veluwe vastgesteld en goedgekeurd. In het Reconstructieplan is een zonering voor de agrarische bedrijven - met name de intensieve veehouderijen - opgenomen. In de meest kwetsbare gebieden (natuurgebieden) zullen bedrijven actief worden beëindigd of verplaatst of wordt gezocht naar andere economische dragers in plaats van de agrarische tak. Biologische landbouw krijgt hier meer ontwikkelingsmogelijkheden. In de zogenaamde verwevingsgebieden worden de mogelijkheden voor de landbouw afhankelijk gemaakt van andere functies als wonen, landschap en andere bedrijvigheid. Een deel van de verwevingsgebieden heeft de nadere aanduiding sterlocaties gekregen. Op bestaande bouwpercelen kan, wanneer de milieu- en landschappelijke situatie dit toelaat, een intensieve veehouderij zich uitbreiden. Ten slotte zijn landbouwonwikkelingsgebieden aangewezen, in deze gebieden is nieuw- en hervestiging van intensieve veehouderijen mogelijk. In dit gebied is het ook mogelijk om grotere bouwpercelen dan gebruikelijk (tot een oppervlakte van 2,5 hectare) aan te wijzen.

Welzijnseisen

De welzijnseisen voor landbouwhuisdieren zullen in de toekomst worden verscherpt. Op dit gebied zijn in het kader van de Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren enkele besluiten genomen. Deze hebben niet alleen betrekking op het dierenwelzijn in enge zin, maar ook op de daarmee samenhangende economische belangen. Dierziektebestrijding en verbetering van het welzijn van de dieren betekent internationaal een sterkere economische positie. Een en ander zal zijn weerslag hebben in de voorschriften voor de huisvesting van dieren (bijvoorbeeld het verplicht gebruiken van strooisel of het verbieden van "boxen").

Plattelandsvernieuwing

In het landelijk gebied wordt steeds sterker zichtbaar dat naast de landbouw ook andere functies een plaats krijgen. In de komende jaren zal dit proces van plattelandsvernieuwing zich in versterkte mate voortzetten. Agrariërs kunnen daarop inspelen door te verbreden. De mogelijkheden om nieuw of aanvullend inkomen te verwerven liggen veelal binnen de landbouw zelf, bijvoorbeeld door milieu- en/of diervriendelijk te produceren, door de eigen producten te verwerken, door zelf te verkopen of door het verbouwen en "vermarkten" van streekeigen producten. Daarnaast zijn er mogelijkheden om een andere activiteit aan het agrarisch bedrijf te koppelen. Steeds meer boeren nemen bijvoorbeeld actief deel aan beheer en ontwikkeling van natuur en landschap. Andere boeren combineren recreatie en toerisme met hun bedrijf. Naast kamperen bij de boer zijn voorbeelden denkbaar als boerderijrestaurants, excursies en wandelen fietsarrangementen.

Mogelijke ontwikkelingen voor het plangebied

De hierboven geschetste macro-economische en maatschappelijke ontwikkelingen zullen een doorwerking hebben in het plangebied. De belangrijkste ontwikkelingen zijn het verminderen van het totaal aantal bedrijven, de toename van de productie per bedrijf en de omschakeling naar andere bedrijfstypen. Met name de Reconstructie zal grote gevolgen hebben voor het plangebied. De intensieve veehouderijen moeten worden geconcentreerd in de zogenaamde landbouwontwikkelingsgebieden en worden geweerd uit de gevoelige gebieden in en nabij natuurgebieden.

Vermindering totaal aantal bedrijven

De belangrijkste oorzaak voor de afname van het aantal bedrijven is de extra investering die het landbouwmilieubeleid met zich meebrengt. Ook de ongunstige opvolgingssituatie in de landbouw, schaalvergroting van bedrijven en het beslag op de grond voor niet agrarische doeleinden, zoals natuurontwikkeling, woningbouw, industrie, sport en recreatie, dragen bij aan de afname van het aantal bedrijven. Een afname van het aantal bedrijven met circa 5 procent per jaar is een reële aanname (LEI-DLO). Dat betekent dat het aantal bedrijven in de periode 1997-2005 met circa 150 zal afnemen tot circa 245 bedrijven. In de periode 1996-2002 is het aantal bedrijven van 397 naar 295 afgenomen. Een groot deel van deze bedrijven is relatief klein en in feite niet als een volwaardig bedrijf te beschouwen. De afname van het aantal bedrijven zal verschillen per deelgebied, onder andere vanwege de milieusituatie. Vooral in de westelijke deel-

gebieden zal het aantal bedrijven relatief sterk afnemen. Daar staat tegenover dat in het oostelijke gedeelte van de gemeente mogelijkheden ontstaan voor nieuw- en hervestiging van agrarische bedrijven.

Toename productie per bedrijf

De gemiddelde productieomvang zal naar verwachting fors toenemen. Uit de eerder opgenomen cijfers blijkt dat het gemiddelde aantal nge's per bedrijf de afgelopen jaren al flink is toegenomen, dit lijkt met name toe te schrijven te zijn aan de boomkwekerijen. Het LEI-DLO heeft geschat dat de gemiddelde productieomvang van de hoofdberoepbedrijven toeneemt van 50 nge tot 87 nge. Deze toename is zowel een gevolg van het verdwijnen van de kleinere bedrijven als van de toename van de productieomvang op de blijvende en verplaatsende bedrijven.

Omschakeling bedrijfstypen

In het verleden zijn structuurveranderingen en verminderde bedrijfsresultaten voor een belangrijk deel opgevangen door een gedeeltelijke omschakeling naar intensieve veehouderij of een vorm van vleesveehouderij (schapen of rundvee). Deze sectoren bieden echter steeds minder perspectieven. Bovendien wordt een omschakeling in veel gevallen bemoeilijkt door de verscherpte milieuregelgeving. Een gedeeltelijke omschakeling naar intensieve veehouderij en vleesveehouderij is dan ook steeds minder een reëel perspectief.

Voor een aantal bedrijven is een (gedeeltelijke) omschakeling naar productierichtingen met geen of slechts een lichte vorm van marktordening een perspectief, zoals de vollegrondsgroenteteelt, de teelt van een aantal nieuwe gewassen (bepaalde oliehoudende gewassen, hennep, bomen en struiken) of de aanleg van productiebos. Daarnaast bestaan regelingen voor tijdelijke en meer permanente braaklegging. Ook voor wat betreft het beheer van natuur en landschap door de landbouw en het stimuleren van biologische en ecologische landbouwwormen zal het beleid worden geïntensiveerd. In het kader van de Reconstructie worden maatregelen getroffen voor de stimulering naar omschakeling naar biologische bedrijfsvoering. Voor grote delen van het grondgebied is het mogelijk subsidies voor (agrarisch) natuurbeheer aan te vragen. Ook bestaan er mogelijkheden voor recreatieve nevenfuncties.

3.6. Recreatie

De recreatieve betekenis van het plangebied is sterk gebonden aan het aantrekkelijke en afwisselende landschap: de aanwezigheid van de IJssel en het Apeldoorns Kanaal en het voorkomen van landgoederen en uitgestrekte bos- en natuurgebieden op de Veluwe. Uit de Notitie toeristisch-recreatief beleid blijkt dat de gemeente jaarlijks door ongeveer 800.000 verblijfsrecreanten en ongeveer 200.000 dagtoeristen worden bezocht. De toeristen bestaan voor een groot deel uit jonge gezinnen met kinderen en ouderen. De grote aantallen toeristen betekenen een belangrijke bijdrage aan de lokale economie in de vorm van werkgelegenheid en bestedingen. Uit de eerder genoemde notitie blijkt dat ruim 5 procent van de werkgelegenheid in de gemeente afkomstig is uit de sector toerisme en recreatie. De arbeidsplaatsen in de sector zijn toe te schrijven aan logiesverstrekking, horeca en op de recreatie gerichte detailhandel en dienstverlening. De recreatieve voorzieningen in het plangebied kunnen onderscheiden worden in verblijfsrecreatieve en dagrecreatieve voorzieningen.

3.6.1. Verblijfsrecreatie

In Epe vormen de verblijfsaccommodaties een belangrijke factor in de toeristisch-recreatieve sector. Een aantal campings had tot nu toe een "eigen" bestemmingsplanregeling, deze terreinen zijn nu in het bestemmingsplan buitengebied opgenomen. In het plangebied komen de volgende verblijfsrecreatieve voorzieningen voor:

Campings en bungalowparken:

- ♦ *De Beekhorst, Bijsterbosweg 8, Epe*
- ♦ *De Jagerstee, Officiersweg 86, Epe*
- ♦ *De Koekamp, Tongerenseweg 126, Epe*
- ♦ *Livonia, Tongerenseweg 126, Epe*
- ♦ *Rabitt-Hill, Soerelseweg 18, Epe*
- ♦ *De Rietberg, Jagtlustweg 9, Epe*
- ♦ *De Bonte Vlucht, Hanendorperweg 310, Emst*
- ♦ *De Veluwse Wagen, Oranjeweg 67, Emst*
- ♦ *De Wildhoeve, Hanendorperweg 102, Emst*
- ♦ *De Vliegden, Hanendorperweg 306, Emst*
- ♦ *De Hertenkamp, Hanendorperweg 162, Emst*
- ♦ *De Bosrand, Elspeterweg 43-45, Vaassen*
- ♦ *De Driekamp, Elspeterweg 58, Vaassen*
- ♦ *De Helfterkamp, Emmalaan 10, Vaassen*
- ♦ *'t Hertenhof, Ankerweg 1, Vaassen*

Natuur-/Landgoedkampeerterreinen:

- ♦ *Landgoed Welna, Gortelseweg*
- ♦ *LCKV Jeugdvakanties, Langeweg*

Hotels:

- ♦ *Golden Tulip, Dellenweg 115, Epe*
- ♦ *De Witte Berken, Oost Ravenweg 8, Epe*

Groepsaccommodaties:

- ♦ *Jeugd- en buitenverblijf De Hertenkolk, Officiersweg 88-90, Epe*
- ♦ *Kampeerboerderij De Berghoeve, Veenweg 9, Epe*
- ♦ *Vakantieverblijven Oost-Raven, Oostravenweg 5, Epe (Stichting Wel)*

De overige verblijfsrecreatieve voorzieningen in het plangebied zijn voornamelijk recreatiewoningen en zomerhuisjes die al dan niet (permanent) bewoond zijn. Voorbeelden van deze terreinen zijn "De Eikenhof" en "de Vliegden". In het gebied komen ook veel verspreid staande zelfstandige recreatiewoningen voor. Twee andere vormen van verblijfsrecreatie die voorkomen in het plangebied zijn het kleinschalig kamperen ("kamperen bij de boer") en bed-and-breakfast. Een opsomming van deze terreinen en b&b-adressen is hier niet opgenomen omdat de terreinen ook niet als zodanig op de kaart zijn aangegeven en de locaties nogal aan verandering onderhevig zijn. Beide voorzieningen zijn ondergeschikt aan de hoofdfunctie (wonen of een agrarisch bedrijf).

3.6.2. Dagrecreatie

Op het gebied van dagrecreatie vervult het plangebied een functie voor zowel de plaatselijke bevolking als voor recreanten en toeristen van buiten het plangebied. De voorzieningen voor de dagrecreatie zijn extensief van aard en sterk gebonden aan het landelijk gebied. Het gaat hierbij om routegebonden recreatie, natuurrecreatie en watergebonden recreatie. Dagrecreatieve voorzieningen in het plangebied zijn onder meer het Kasteel Cannenburgh, het Veluws Streekmuseum, volkstuincomplexen, zwembaden, recreatiegebied 't Kievitsveld (o.a. zwemmen, surfen, wandelen, hengelsport), forellenvisserij 't Smallert, het hertenkamp, maneges en sportvelden. Ook komt een groot aantal recreatieve wandel- en fietsroutes voor in het plangebied.

De gemeente Epe kent reeds vele recreatieve fietspaden, vooral in het noordwestelijk bosgebied. Op de voormalige spoorbaan is een recreatief fietspad aangelegd, dat naast de recreatieve functie ook een belangrijke cultuurhistorische betekenis heeft. De gemeente heeft de wens om in het gebied ten westen van Vaassen en het oostelijk agrarisch gebied de infrastructuur voor recreatief fietsen te verbeteren. Daartoe wordt de aanleg van ongeveer zestig kilometer fietspaden gerealiseerd. Zowel de bestaande als de gewenste fietspaden zijn op afbeelding 7 weergegeven. Verder is er een toenemende belangstelling voor ruiterspaden. De gemeente Epe voert een beleid waarbij een deel van de wegen op de Veluwe wordt afgesloten voor het verkeer om de verkeersdruk op het gebied te verminderen. In de bosgebieden zijn parkeerplaatsen aangelegd voor de recreanten. Deze parkeerplaatsen vormen vaak ook het startpunt voor wandel- en fietsroutes. Campings en dergelijke hebben parkeervoorzieningen op hun eigen terreinen.

3.7. Landgoederen

In het kader van het onderzoek voor het bestemmingsplan Buitengebied is in de gemeente Epe onder de eigenaren van de landgoederen een inventarisatie gehouden om een beeld te krijgen van de ontstaansgeschiedenis, de ruimtelijke opbouw en de functies van de landgoederen. In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van het resultaat van het onderzoek.

Op basis van het terreingebruik en de aanwezige functies zijn er vier categorieën landgoederen te onderscheiden:

1. Bos, al dan niet met bedrijfsruimte
 - ♦ *Boswachterij Uddel Oost*
 - ♦ *Coöperatieve Vereniging Veluwse Bosgroepen*
 - ♦ *Het Freitenhof*
2. Bos met een of meerdere woningen
 - ♦ *Berkenrand*
 - ♦ *Duyveland*
 - ♦ *Groene Zee*
 - ♦ *Isendoorn*
 - ♦ *Klein Wildrust*
 - ♦ *De Kraaihei*
 - ♦ *De Lichtbaak*
 - ♦ *'t Norelbosch*
 - ♦ *'t Noorleholt*
 - ♦ *Op den Uitkijk*

-
- ♦ *De Schorpioen*
 - ♦ *Weeser Enk*
 - ♦ *'t Windholt*
 - ♦ *Woesterberg*
 - ♦ *'t Wold*
3. Bos met een woning en/of niet-woonbebouwing
- ♦ *'t Kamphuus (recreatiewoning)*
 - ♦ *De Renderklippen (woning en een recreatiewoning)*
 - ♦ *Welna (woning, therapeutisch centrum en diverse bedrijfsgebouwen)*
 - ♦ *West Raven (agrarisch bedrijf)*
4. Bos met buurtschappen
- ♦ *Boswachterij Gortel (buurtschappen Gortel en Nierssen)*
 - ♦ *Tongeren (buurtschap Tongeren)*

De landgoederen verschillen sterk van elkaar. Er is zowel sprake van bospercelen van enkele hectaren als van gebiedsdelen van honderden hectaren met een buurtschap. Ook de historie van de landgoederen is zeer divers. Voor de landgoederen in categorie 2 en 3 geldt over het algemeen dat sprake is van vrij jonge landgoederen. Ze zijn ontstaan in de 19^e eeuw of in het begin van de twintigste eeuw. Vermogende personen uit de steden kochten stukken heide of bos aan en plaatsten een woning voor permanent of recreatief verblijf. Van agrarische exploitatie was af en toe sprake. Vandaag de dag is het agrarisch gebruik van deze landgoedgronden vrijwel volledig verdwenen.

3.8. Overige functies

De overige functies in het plangebied zijn onder meer wonen, bedrijven, infrastructuur en nutsvoorzieningen.

3.8.1. Woningen

De niet-agrarische bebouwing in het plangebied bestaat voor het grootste deel uit woningen. Er komen bijna 1.700 adressen voor waar uitsluitend of in hoofdzaak sprake is van een woonfunctie. Het voorkomen van burgerwoningen concentreert zich aan de randen van de kernen Epe, Vaassen, Emst en Oene en het tussengelegen agrarisch gebied.

Een groot deel van de woningen bestaat uit voormalige agrarische bedrijven of woningen en villa's die van oorsprong veel op de Veluwe voorkwamen. Het is de verwachting dat door het beëindigen van de agrarische bedrijfsvoering het aantal woonbestemmingen in de toekomst zal toenemen. Met name in de grotere woningen of voormalige bedrijfswoningen is nog regelmatig sprake van een inwoningssituatie, bijvoorbeeld ouders die bij de kinderen wonen. Een deel van de woningen is aangewezen als monument, het zijn vaak woonboerderijen of villa's.

Bij een aantal woningen vinden kleinschalige agrarische en niet-agrarische activiteiten plaats, deze zijn vaak ondergeschikt aan de woonfunctie en zijn niet apart bestemd.

3.8.2. Bedrijven

In het plangebied is een groot aantal niet-agrarische bedrijven gevestigd. Hiervan zijn er ruim veertig reeds in het vigerende plan geregeld. Het plangebied telt naast de bedrijven met een duidelijke relatie met de landbouw, zoals loonwerkbedrijven, een groot aantal bedrijven van zeer uiteenlopende aard. Aanwezig zijn onder meer handelsondernemingen, houtbewerkingbedrijven, groot- en detailhandelsbedrijven, autoreparatiebedrijven, transportbedrijven en horecabedrijven.

3.8.3. Bijzondere functies

In het plangebied komen op een aantal plaatsen terreinen en bebouwing voor met een bijzondere maatschappelijke functie. Aanwezig zijn onder meer molens, een kerkje, begraafplaatsen, scholen en verenigingsgebouwen.

In de noordwesthoek van het plangebied komen vijf terreinen voor met een militaire nevenfunctie. Deze liggen op de grens met de gemeente Elburg en Oldebroek. Het gaat om een deel van het bovenkamp van de Legerplaats Oldebroek, een deel van het Artillerie Schietkamp, het oefenterrein de Woldberg (met vliegstrip) en de oefenterreinen Soerel-Oost en -West.

3.8.4. Infrastructuur

Het plangebied wordt doorsneden door de autosnelweg A50 en een aantal doorgaande wegen met een bovenlokaal belang. Dat zijn de provinciale wegen N309 (Epe-Elburg), N792 (Vaassen-Twello), N794 (Heerde-Apeldoorn) en N795 (Epe-Nunspeet). Naast de aangegeven wegen komt een aantal gemeentelijke wegen voor met een bovenlokale functie en utilitaire en recreatieve fietspaden. Op afbeelding 7 zijn de genoemde wegen en fietspaden aangegeven. Het gaat om bestaande en gewenste fietspaden. Met name op de Veluwe is een goed netwerk van recreatieve fietspaden en -routes aanwezig. Langs de weteringen in de IJsselvallei en het Apeldoorns Kanaal loopt eveneens een groot aantal fietspaden. De voormalige spoorlijn Apeldoorn-Hatterbroek is omgevormd naar een fietspad. Een aantal andere fietspaden, bijvoorbeeld langs de Geerstraat, staat nog gepland. In met name de bosgebieden zijn parkeerplaatsen aangelegd (vaak zonder asfalt) die vaak als startpunt dienen voor wandel- en fietstochten. De parkeerplaatsen zijn aangelegd door de gebiedsbeheerders om wildparkeren te voorkomen. De gemeente Epe voert een beleid waarbij een deel van de wegen op de Veluwe wordt afgesloten voor het verkeer.

3.8.5. Nutsvoorzieningen

Afbeelding 7 bevat onder meer een weergave van de bovenregionale nutsvoorzieningen in het plangebied.

Elektriciteitsvoorziening

Het plangebied wordt doorkruist door vier 150 kV-hoogspanningslijnen. Bij het industrieterrein Eekterveld is een schakelstation van de NUON gesitueerd. Aan de Soerelseweg bevindt zich een transformatorgebouw.

VERKLARING

INFRASTRUCTUUR

autosnelweg	
bovenlokale weg	
utiliteir fietspad	
recreatief fietspad	
gewenst recreatief fietspad	

VOORZIENINGEN

	terrein met militaire
nevenfunctie
	hoogspanningsleiding (150kV)
	straatpad (hoogte in m. t.o.v. NAP)

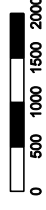
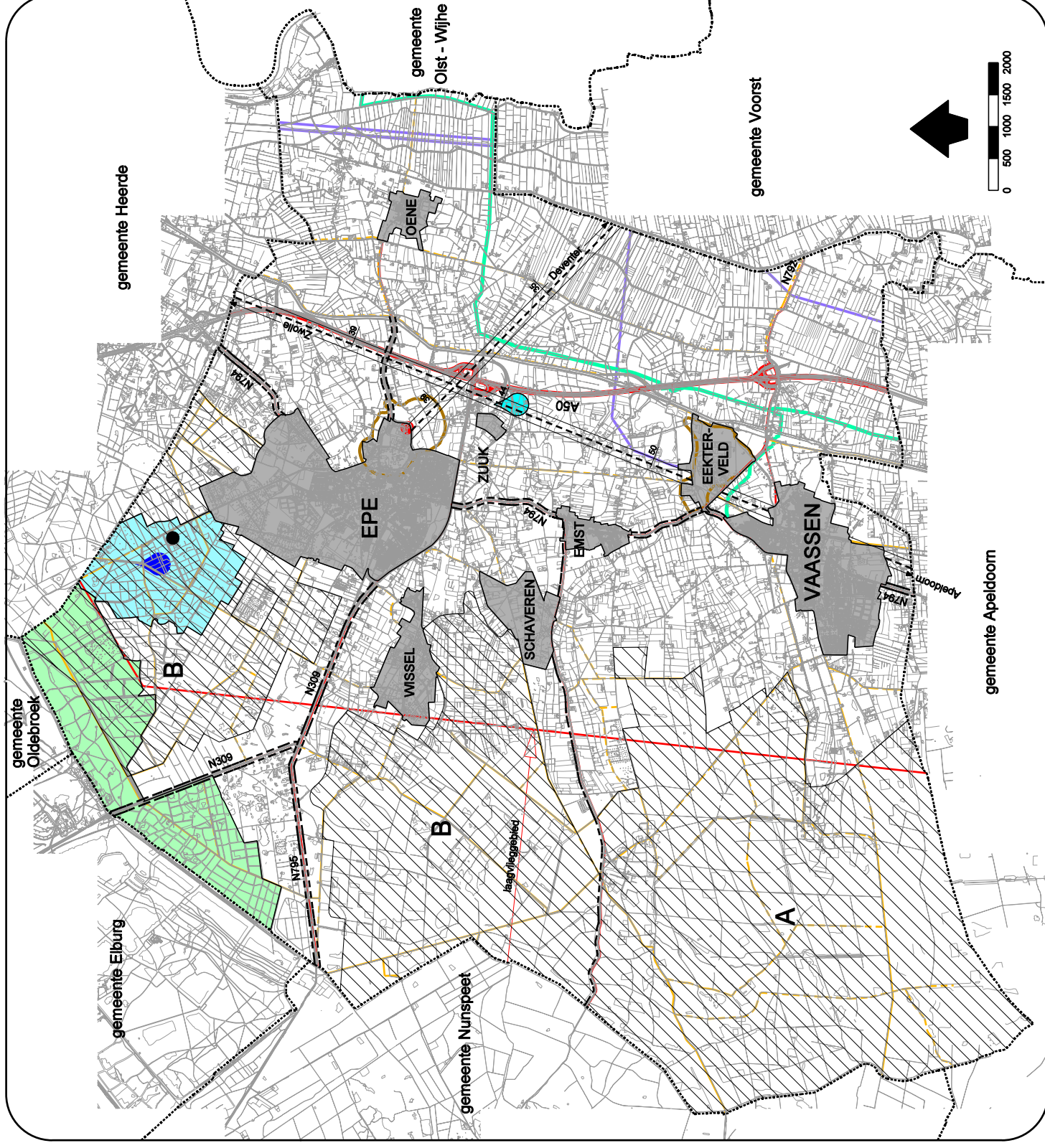
	aardgastransportleiding
	rioolwaterzuivering
	pompstation
	Infiltratieproject:
Innamepunt (a) en infiltratiepunt (b)

MILIEU-ASPECTEN

	grondwaterbeschermingsgebied
	stillegebied (A) en
stillegebied de weekeinden (B)
	geluidzone industrieterrein
	laasvlieggebied
	gebieden welke in andere
plannen geregeld zijn
	gemeentegrens

afbeelding 7

INFRASTRUCTUUR, VOORZIENINGEN EN MILIEU-ASPECTEN

Straalpaden

Het plangebied wordt door twee straalverbindingstrajecten (straalpaden) doorkruist. Het gaat daarbij om de straalpaden Deventer-Epe en Zwolle-Apeldoorn. Ze zijn in beheer bij de KPN.

Zuiveringstechnische werken

In de gemeente komt een aantal zuiveringstechnische werken voor van het Waterschap Veluwe: de rioolwaterzuivering Epe (buiten het plangebied op het bedrijventerrein Kweekweg; capaciteit 55.000 i.e.), transportleidingen en rioolgemalen.

Overig

Op enkele plaatsen staan zendmasten voor telecommunicatie. Omdat ze verder in het bestemmingsplan niet specifiek geregeld zijn, zijn ze ook niet opgenomen op de kaarten. In het oostelijk deel van de gemeente ligt een aardgastransportleiding van de Gasunie. In het westen van de gemeente liggen laagvliegzones van het Ministerie van Defensie. Deze laagvliegzones zijn onderverdeeld in dag- en nachtvlieggebieden. De laagvliegzones zijn opgenomen op afbeelding 7.

3.8.6. Milieuaspecten

In deze paragraaf worden de milieubeschermingsgebieden en een relevante geluidszone beschreven. Het provinciaal beleid in milieubeschermingsgebieden is weergegeven in paragraaf 2.3.6. Voor een inventarisatie van locaties met bodemverontreiniging wordt verwezen naar paragraaf 4.8.

Grondwaterbeschermingsgebied Epe

Ten noorden van Epe ligt het grondwaterbeschermingsgebied Epe. De 25-jaarszone is weergegeven op afbeelding 7. VITENS NV heeft (deels in het grondwaterbeschermingsgebied) een plan uitgevoerd om het water van de Klaarbeek benedenstrooms op te vangen en bovenstrooms, nabij het pompstation Epe, in de bodem te infiltreren.

Stiltegebieden Noord-Oost Veluwe

In de bosgebieden van de Veluwe zijn ten westen van de lijn Epe-Vaassen drie stiltegebieden gesitueerd (zie afbeelding 7).

"Strategisch" actiegebied Noord-Oost Veluwezoom

Het "strategisch" actiegebied beslaat het gehele gebied vanaf de rand van het Veluwemassief tot aan het Apeldoorns Kanaal.

Geluidzones industrieterrein

Voor de industrieterreinen Kweekweg (in Epe) en Eekterveld gelden op basis van de Wet geluidhinder verplichte geluidzones. Op afbeelding 7 zijn de 50 dB(A)-contouren weergegeven.

4.

Beleidsuitgangspunten

Dit hoofdstuk beschrijft de gemeentelijke beleidsuitgangspunten. Deze zijn tot stand gekomen op basis van het ruimtelijk relevant beleidskader (hoofdstuk 2), de in het plangebied voorkomende functies en belangen (hoofdstuk 3) en tot slot de gemeentelijke visie hierop.

4.1. Algemene uitgangspunten

Het bestemmingsplan streeft een evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van de verschillende functies in het plangebied na.

Dit uitgangspunt sluit aan bij het ruimtelijk beleid voor het landelijk gebied op rijks- en provinciaal niveau (zie paragrafen 2.2. en 2.3.). De hoofddoelstelling van het Structuurschema Groene Ruimte luidt als volgt: "voldoende ruimte bieden aan het voortbestaan en het ontwikkelen van de verschillende functies in het landelijk gebied." Ook dient de identiteit en de gebruikswaarde van het landelijk gebied in zijn geheel zo goed mogelijk behouden of ontwikkeld te worden. De provincie sluit met haar formulering in het Streekplan Gelderland aan bij het Rijk: "het ruimtelijk beleid richt zich op behoud en verbetering van de kwaliteit van natuur, bos, recreatie, landschap en cultuurhistorische structuren en daarbij tevens op bevordering van de ontwikkeling van een economisch en milieuhygiënisch duurzame landbouw."

De hoofdfuncties in het plangebied zijn natuur en landschap, land- en tuinbouw, bosbouw en recreatie. Aangezien deze functies randvoorwaarden stellen aan elkaar, maakt het bestemmingsplan een belangenafweging. Het bestemmingsplan biedt de nodige ontwikkelingsmogelijkheden voor de functies in het landelijk gebied. Kwetsbare functies worden beschermd. Functies die niet thuishoren in het plangebied worden geweerd. Het bestemmingsplan vormt hiermee een toetsingskader, dat de gemeente gebruikt om na te gaan of ze kan meewerken aan initiatieven.

Het bestemmingsplan richt zich in hoofdzaak op handhaving en waar mogelijk verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en houdt daarnaast ook rekening met voorzienbare ruimtelijke ontwikkelingen.

Bij de bescherming van de ruimtelijke kwaliteit doet het bestemmingsplan recht aan de bestaande waarden en belangen. Het bestemmingsplan loopt niet vooruit op nieuwe, onvoorzienbare omstandigheden. Dit voorkomt planologische schaduwwerking. Het bestemmingsplan biedt de nodige flexibiliteit om in te spelen op voorzienbare ruimtelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld functiewisseling of verbetering van de recreatieve voorzieningen. Belangrijke ontwikkelingen in het plangebied voor de komende periode zijn de Landinrichting Epe-Vaassen en de uitvoering van het Reconstructieplan.

Reconstructiewet concentratiegebieden

Met deze wet beoogt de rijksoverheid een wettelijk kader te bieden om aan de concentratiegebieden een kwaliteitsimpuls te geven. Centraal in de wet staat het bereiken van een nieuw evenwicht tussen de verschillende functies in het landelijk gebied, waarbij naast een duurzaam

perspectief voor de landbouw ook de verbetering van de kwaliteit van natuur, landschap en milieu in onderling verband wordt nagestreefd. De gemeente Epe maakt deel uit van het Concentratiegebied Oost.

Na de inwerkingtreding van de wet is door de provinciale reconstructiecommissie een Reconstructieplan opgesteld. De gemeente is met andere overheden en maatschappelijke geledingen, nauw betrokken geweest bij het opstellen van het Reconstructieplan voor de Veluwe. Na vaststelling van het Reconstructieplan geldt deze tevens als herziening van het vigerende Streekplan, voor wat betreft de onderdelen die daarvan afwijken. De gemeente heeft in dit bestemmingsplan ingespeeld op het Reconstructieplan. Het bestemmingsplan is waar nodig afgestemd op het Reconstructieplan. Dit is alleen gebeurd voor de onderdelen van het Reconstructieplan die op grond van artikel 27 van de Wet Concentratiegebieden direct bindend zullen worden verklaard en relevant zijn voor de regeling in het bestemmingsplan. Deze onderdelen van het Reconstructieplan gaan ook gelden als het vigerende Streekplan of bestemmingsplan andere uitgangspunten heeft. Een aanwijzing als bedoeld in artikel 27 geldt dan als een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 21 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Het gaat feitelijk alleen om de zonering voor de intensieve veehouderij. De bestemmingsplanregeling is aangepast op deze zonering en daaraan gekoppelde voorwaarden. De aangepaste regeling in het bestemmingsplan heeft met name betrekking op de her- en nieuwvestigingsmogelijkheden en de uitbreidingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij. In paragraaf 4.4. wordt hier dieper op ingegaan.

Overigens heeft de gemeenteraad van Epe besloten om beroep in te stellen tegen het Reconstructieplan; de raad is het niet eens met de aanwijzing van een landbouwontwikkelingsgebied in de gemeente Epe. Vooruitlopend op dit beroep bij de Raad van State heeft de gemeenteraad bij de vaststelling van het bestemmingsplan besloten om de in het ontwerp-bestemmingsplan opgenomen regeling voor landbouwontwikkelingsgebieden te schrappen. In de hierna volgende beleidsuitgangspunten en toelichting op de voorschriften zijn de verwijzingen naar het landbouwontwikkelingsgebied dan ook geschrapt.

Milieueffectrapportage (Mer) Reconstructieplan

Het bestemmingsplan is waar nodig afgestemd op het Reconstructieplan. Voor het Reconstructieplan Veluwe is een milieueffectrapportage opgesteld. In het milieueffectrapport worden de twee alternatieven (hydrologisch-ecologisch - HE - en sociaal-economisch - SE -) uit het Reconstructieplan met elkaar vergeleken en beoordeeld op hun gevolgen voor het milieu. Na deze vergelijking is voor een voorkeursalternatief gekozen, die bestaat uit een combinatie van de twee alternatieven. Voor de gehele Veluwe is namelijk niet voor één van de twee alternatieven te kiezen. Gekozen is om per deelgebied een afweging te maken welk alternatief het beste invulling geeft aan het realiseren van de visie en doelen voor het betreffende deelgebied; het voorkeursalternatief. Ook kan het voorkeursalternatief een combinatie zijn van het HE- en SE-alternatief.

De voorkeur gaat in het deelgebied Noordoost IJsselvallei uit naar het sociaal-economisch alternatief. Deze keuze is met name ingegeven doordat dit het enige gebied is waar goede ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw liggen, zowel voor grondgebonden landbouw als intensieve veehouderij; een sterke economische functie in combinatie met behoud van openheid.

Via Veluwe2010 zal een groot deel van de doelen voor het Centraal Veluws Natuurgebied gerealiseerd worden. Reconstructie levert vanuit de andere deelgebieden en de Gelderse Vallei bijdragen aan de verbetering van de natuurkwaliteit door vermindering van verdroging en verzuuring. Ook wordt in alle deelgebieden een bijdrage geleverd aan het voorkomen van omsingeling van het CVN door onder andere de groene wiggen. De recreatieve kwaliteitsimpuls wordt gerealiseerd door "krimp en groei" en verbetering van de recreatieve ontsluiting en verbinding met de omgeving. Vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen in de kleine enclaves worden gesloopt.

Het voorkeursalternatief draagt op een positieve wijze bij aan de kwaliteit van leefbaarheid en economie van het reconstructiegebied. Een zeer positief effect hebben de maatregelen gericht op intensieve veehouderij omdat deze leiden tot een duurzame economische oplossing, gecombineerd met ruimtelijke verbeteringen.

Europese richtlijn Strategische Milieubeoordeling

Vanaf 21 juli 2004 moet de Europese richtlijn inzake de Strategische Milieubeoordeling worden toegepast. De richtlijn heeft ten doel te voorzien in een hoog milieubeschermingsniveau en bij te dragen tot de integratie van milieuoverwegingen in de voorbereiding en vaststelling van plannen en programma's, met het oog op de bevordering van duurzame ontwikkeling. Dit gebeurt door bepaalde plannen en programma's die aanzienlijke effecten op het milieu kunnen hebben aan een milieubeoordeling te onderwerpen.

De milieubeoordeling moet onder andere worden uitgevoerd voor plannen of programma's die wettelijk of bestuursrechtelijk verplicht zijn en een kader bieden voor toekomstige mer-plichtige besluiten of voor ingrepen die significante effecten kunnen hebben voor Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden. Het plan kent een kader dat een mer-plichtige activiteit mogelijk maakt. In het bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen voor het uitbreiden en nieuwvesten van intensieve veehouderijen tot een bouwperceel met een oppervlakte van 2,5 hectare. Intensieve veehouderijen van een dergelijke omvang zijn in principe mer-plichtig. Het bestemmingsplan biedt dus een kader voor mer-plichtige activiteiten. Ten aanzien van de Vogel- en Habitatrichtlijn kan worden opgemerkt dat dit een conserverend bestemmingsplan is, dat nauwelijks mogelijkheden laat voor ontwikkelingen, en zeker niet voor grootschalige ontwikkelingen.

Er hoeft echter geen Strategische Milieubeoordeling uitgevoerd te worden omdat het kader voor deze ontwikkelingsmogelijkheid ligt in het Reconstructieplan, waarin een landbouwonwikkelingsgebied is aangewezen. Het Reconstructieplan dient verplicht door te werken in de bestemmingsplannen. Het Reconstructieplan is getoetst via een milieueffectrapportage, waarin werd geconcludeerd dat het concentreren van intensieve veehouderijen geen nadelige milieueffecten in het gebied zal hebben en voor een verbetering van de milieukwaliteit op andere locaties in het Reconstructiegebied zal zorgen.

Bovendien valt het bestemmingsplan Buitengebied onder de overgangsregeling van de richtlijn Strategische Milieubeoordeling. Plannen waarvan de eerste formele stap voor 1 juli 2004 is gezet en waarvoor het besluit redelijkerwijs voor 1 juli 2006 wordt genomen hoeven niet aan een dergelijke milieubeoordeling te worden onderworpen. Het ontwerpplan is in mei 2004 ter inzage gelegd en is in juni 2005 vastgesteld door de gemeenteraad. Het bestemmingsplan valt dus onder de overgangsregeling en hoeft niet getoetst te worden.

Landinrichting Epe-Vaassen

De landinrichting Epe-Vaassen (Oost en West) beoogt via een verbeterde inrichting de functies in het gebied beter tot hun recht te laten komen. De productieomstandigheden zullen worden verbeterd voor de agrarische sector. Diverse maatregelen zullen een bijdrage leveren aan het behoud en de ontwikkeling van natuur en landschap. Zo zullen onder andere ecologische verbindingszones worden gerealiseerd. Ook zal gewerkt worden aan voorzieningen voor dagrecreatie. Net als voor het bestemmingsplan is het streekplan richtinggevend voor de planvorming in de landinrichting. Dat betekent dat de landinrichting rekening houdt met de functies en waarden die het streekplan in het landinrichtingsgebied onderscheidt. Het Landinrichtingsplan wordt afgestemd op het Reconstructieplan.

De Handreiking bestemmingsplan van de provincie stelt dat een actueel bestemmingsplan richtinggevend is voor de landinrichting. De gemeente Epe onderschrijft deze stelling. De gemeente gaat ervan uit dat de visie die aan het bestemmingsplan ten grondslag ligt, herkenbaar terugkomt in het landinrichtingsplan. Het gaat daarbij om de visie op de agrarische sector, natuur, landschap en recreatie. De waarden die het bestemmingsplan onderscheidt, dienen in de landinrichting gerespecteerd te worden. Landinrichtingsmaatregelen mogen niet leiden tot aantasting van in het bestemmingsplan positief bestemde waarden en functies. Bepaalde landinrichtingswerken zijn planologisch relevant en kunnen alleen met medewerking van de gemeente worden uitgevoerd. In het bestemmingsplan is zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanstaande landinrichting, zodat zo min mogelijk planologische belemmering optreedt.

Het bestemmingsplan is afgestemd op de sectorale wetten, zodat zo min mogelijk dubbele regelgeving ontstaat.

In verschillende omkaderde tekstgedeelten worden belangrijke wetten en regelingen beschreven die in directe relatie staan tot de ruimtelijke ordening (bijvoorbeeld de Boswet en de Natuurschoonwet). In voorkomende gevallen wordt hier bij de uitgangspunten naar verwezen. De regeling in de voorschriften is waar nodig afgestemd op deze wet- en regelgeving.

4.2. Landschap

4.2.1. Algemene visie

Het bestemmingsplan richt zich op behoud van de bestaande landschappelijke waarden en waar mogelijk op herstel en ontwikkeling.

Het bestemmingsplan richt zich op een samenhangende landschappelijke structuur. Aan de ene kant beschermt het bestemmingsplan de bestaande landschappelijke kwaliteiten. Aan de andere kant is herstel en ontwikkeling mogelijk door afstemming op de meer uitvoeringsgerichte plannen zoals het Landschapsbeleidsplan. De gemeente voert met het bestemmingsplan geen uitvoeringsgericht beleid.

4.2.2. Landschapseenheden

Het bestemmingsplan richt zich op behoud, herstel en ontwikkeling van de kenmerken van de onderscheiden landschapseenheden.

In het onderzoek (zie paragraaf 3.3.) zijn drie landschapseenheden onderscheiden: het stuwwallandschap, het dekzandlandschap en het rivierkleilandschap. Bij behoud, herstel en ontwikkeling dient rekening te worden gehouden met de hieronder geschetste karakteristieke landschappelijke structuur. De meest karakteristieke structuren zijn specifiek bestemd of verfijnd met een aanduiding. De gebiedsbestemmingen en aanduidingen zijn beschreven in hoofdstuk 5. Bij de toekenning stonden de landschapseenheden centraal.

Stuwwallandschap

Het karakter van het stuwwallandschap komt tot uitdrukking in de afwisseling van bos, heide en enkele landbouwenclaves. De dichte naald- en loofbossen vormen een duidelijk contrast met de relatief open heideterreinen en de oude enken (opbollende akkers met houtwallen) bij Gortel en Niersen. Daarnaast herbergen de bossen en heideterreinen kenmerkende reliëfstructuren, zoals erosiedalen, puinwaaiers en landduinen.

Dekzandlandschap

Het dekzandlandschap kent veel variatie. Dit wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van hoge en relatief droge gebieden (enken en dekzandruggen) en lage, natte gebieden (beekdalen en schraallanden). Daarnaast leidt de aanwezige beplantingsstructuur tot een variatie in kleinschalige en open gebieden. In het weteringengebied (ten oosten van het Apeldoorns Kanaal) neemt de variatie in het landschap af. In het Emsterbroek en Oenerbroek is uitdrukkelijk sprake van een open graslandgebied.

Rivierkleilandschap

Het buitendijks gelegen gebied de Welsumerwaarden maakt deel uit van het ruimere uiterwaardenlandschap. Dit wordt gekenmerkt door de karakteristieke afwisseling van riviergeulen, plas- sen, graslanden, bosjes, hagen en knotwilgen. Ook het kommengebied maakt deel uit van de landschappelijke structuur in het rivierkleigebied en wordt gekenmerkt door de openheid en het dichte slotenstelsel.

4.2.3. Landschapselementen

Het bestemmingsplan richt zich op het behoud en herstel van kleine landschapselementen.

Bestaande landschapselementen

Kleine landschaps- of beplantingselementen als houtwallen, singels en bosjes zijn in aantal en kwaliteit achteruit gegaan. Naast landschappelijke waarden kunnen kleine landschapselementen bijdragen aan de natuurlijke of ecologische waarden in het plangebied. Met het oog op het

belang voor natuur en landschap dienen de bestaande kleinschalige beplantingselementen beschermd te worden. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in elementen met een oppervlakte groter of gelijk aan 2 hectare en elementen kleiner dan 2 hectare.

Bestaande kleinschalige landschapselementen als houtwallen, houtsingels, hagen, beekwallen en bosjes die kleiner zijn dan 2 hectare, zijn opgenomen binnen de gebiedsbestemmingen "agrarische doeleinden" en "agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarde". Binnen deze bestemmingen geldt een aanlegvergunningstelsel ter bescherming van deze beplantingselementen. Het uitvoeren van werkzaamheden die afbreuk doen aan een element zijn alleen toegestaan met een vergunning. Een afweging moet uitwijzen of de vergunning verleend kan worden en zo ja, onder welke voorwaarden. In de afweging wordt bijvoorbeeld gelet op de ligging en de kwaliteit van het beplantingselement. Het afwegingskader komt in hoofdstuk 7 nader aan de orde.

Bepantingselementen met een oppervlakte groter dan of gelijk aan 2 hectare zijn bestemd tot "bos/bepantingsstrook". Het beleid voor de gebieden met de bestemming "bos/bepantingsstrook" is beschreven in paragraaf 5.3.

Nieuwe landschapselementen

Om de landschappelijke structuur te versterken kunnen landschapselementen worden aangelegd, verplaatst of hersteld. Ter uitvoering van het Landschapsbeleidsplan loopt in de gemeente Epe een Gemeentelijk Project Landschapsbeheer. In dit project gaat het om behoud, herstel van bestaande elementen en de aanleg van nieuwe elementen. Met name binnen ecologische belangrijke structuren worden nieuwe landschapselementen aangelegd. Het bestemmingsplan wil uitvoering van maatregelen ter versterking van natuur en landschap niet in de weg staan. In het bestemmingsplan is dan ook rekening gehouden met maatregelen van geringe omvang. Omdat bij dergelijke maatregelen meestal meerdere belangen zijn betrokken, zijn ze in het bestemmingsplan gekoppeld aan een aanlegvergunning, zodat het maken van een afweging mogelijk is.

4.2.4. Onverharde wegen

Het bestemmingsplan richt zich op het behoud van de onverharde wegen.

In het landelijk gebied worden onverharde wegen steeds zeldzamer. Vele zandwegen zijn de laatste decennia verhard, waardoor een deel van de ontstaansgeschiedenis van het landschap verloren is gegaan. Onverharde wegen en perceelsootsluitingswegen zijn bestemd binnen de gebiedsbestemming waar ze voorkomen. De onverharde wegen in het plangebied dienen behouden te blijven vanwege de hoge belevingswaarde en het belang voor de openluchtrecreatie. Het bestemmingsplan kent daarom een algemene aanlegvergunning voor het verharderen van onverharde wegen. Deze geldt binnen de bestemmingen "agrarische doeleinden", "agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarde", "bos/bepantingsstrook", "natuur" en "heide".

4.3. Natuur

4.3.1. Algemene visie

Het bestemmingsplan richt zich op het behoud van de bestaande natuurlijke waarden en waar mogelijk op herstel en ontwikkeling.

Het bestemmingsplan richt zich op een samenhangende ecologische structuur. Aan de ene kant beschermt het bestemmingsplan de bestaande natuurlijke kwaliteiten. Aan de andere kant is herstel en ontwikkeling mogelijk door afstemming op de meer uitvoeringsgerichte plannen zoals het Landschapsbeleidsplan en het Reconstructieplan. Met het bestemmingsplan wordt in dit kader geen actief beleid gevoerd. Het bestemmingsplan voorkomt onomkeerbare ingrepen, bijvoorbeeld door het tegengaan van nieuwvestiging van agrarische bedrijven op kwetsbare locaties. Het gemeentelijk beleid hieromtrent komt in paragraaf 4.4.5. aan de orde.

4.3.2. Natuurwaarden

In het bestemmingsplan zijn de bestaande gebieden met natuurwaarden positief bestemd.

Met het oog op behoud, herstel en ontwikkeling van droge en natte natuurgebieden en wateren met natuurwaarden zijn deze gebieden specifiek bestemd of aangeduid. In de meeste gevallen gaat het om gronden die in eigendom zijn van natuurbeschermingsorganisaties. Ook kan het gaan om gebieden die vanwege de verweving van enerzijds landbouw en anderzijds natuur en landschap belangrijke natuurwaarden hebben.

Heideterreinen

De terreinen met droge en natte heidevegetaties en vennen zijn bestemd tot "heide". Deze bestemming geeft naast het behoud van de landschappelijke en natuurlijke waarden ook uitdrukking aan de cultuurhistorische waarden van de heideterreinen. Karakteristiek is de vegetatie van dwergstruiken met slechts weinig bomen of struiken. Het verwijderen van opslag valt onder de normale beheerswerkzaamheden en is derhalve niet gebonden aan een aanlegvergunning. Op de heideterreinen komen ook kleine bosperceeltjes, vennetjes en plassen voor. Wanneer deze kleiner zijn dan twee hectare worden ze niet apart bestemd, ze zijn echter wel in de doeleindenomschrijving van de bestemming opgenomen.

Natte natuurwaarden

Een relatief groot aantal *beken en sprengen* zijn uit ecologisch oogpunt zeer waardevol. Deze beken en sprengen zijn in het Waterhuishoudingsplan 2005-2009 van de provincie Gelderland aangeduid als "waternatuur", waarbij een onderscheid is gemaakt tussen de HEN- en SED-wateren (water van het hoogste ecologische niveau en water met een specifieke ecologische doelstelling). Een groot deel van de beken en sprengen is ook in het Waterbeheersplan Veluwe 2002 aangewezen als waardevolle waternatuur. De volgende beken, sprengen en waterlopen met hun oeverstroken zijn bestemd als "water met landschappelijke en natuurlijke waarde" (van

noord naar zuid): Zuidelijke Horsthoekerbeek, Vlasbeek, Paalbeek, Klaarbeek, Tongerensebeek, Verlorenbeek, Smallertsebeek, Nijmolensebeek, Hartense molenbeek, Rode beek, Geelmolense beek, Nieuwe beek, Egelbeek en de Grift.

De *natte schraallanden* in de brongebieden van de beken en sprengen en in de kwelgebieden aan de rand van de Veluwe zijn bestemd tot "agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarde" of "natuur". Het gaat om het Tongerense Veen, het Wisselse Veen, het Polense Veen, het gebied rond Hanendorp en 't Laar, het kwelgebied van de Nijmolense Beek, en het Korte Broek, Dijkhuizen en Vossenbroek. Deze gebieden bestaan veelal uit heischrale graslanden met beken en sloten, die door het opkwellen van schoon Veluws grondwater een waardevolle flora kennen.

In het Waterhuishoudingsplan 2005-2009 is een aantal beschermende maatregelen genoemd die deze nattelandnatuur moeten beschermen (zoals het apart bestemmen van deze natuurgebieden, beschermingszones rondom natte natuurgebieden en HEN-wateren, het voorkomen van nieuwe drainagestelsels en nadelige ingrepen in de waterhuishouding). Deze maatregelen moeten in de bestemmingsplannen gaan doorwerken, maar pas nadat er tussen gemeente en waterschap een overeenkomst is afgesloten met betrekking tot de planschadevergoedingen. Omdat deze overeenkomst nog niet is afgesloten worden deze verdere maatregelen te zijner tijd in een apart bestemmingsplan geregeld.

In het Waterbeheersplan Veluwe 2002 is een aantal locaties aangewezen als waardevolle natte landnatuur. Het zijn gebieden met *natte oevers en greppels en vochtige loofbossen of singels*. Het gaat om de gebieden Vemde, Vossenbroek, de Hinkel en Vaassense Broek. De natuurwaarden van deze gebieden zijn tot uitdrukking gebracht middels de bestemmingen "agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarde" en "water met landschappelijke en natuurlijke waarde". In het kader van het door de provincie geïnitieerde project "natte landnatuur" wordt nader onderzoek verricht naar natte landnatuur. Rondom het Vossenbroek is het onderzoek inmiddels afgerond. Voor dit gebied is daarom (binnen de bestemmingen agrarische doeleinden en agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarde) de aanduiding "bufferzone natte landnatuur" opgenomen. Binnen deze bufferzone zijn werken als het aanleggen en/of wijzigen van drainage, graven en dempen van sloten aan een aanlegvergunning gekoppeld. Voor de andere als potentieel natte landnatuur aangewezen gebieden zijn de begrenzing en de beïnvloedingszones nog niet bekend. Wanneer deze gebieden te zijner tijd bekend zijn, zal een partiële herziening van het bestemmingsplan worden opgesteld.

Het buitendijks gelegen *uiterwaardengebied* de Welsumerwaarden is bestemd tot "agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarde". Deze bestemming is toegekend vanwege de voorkomende waardevolle vegetaties (onder meer stroomdalflora) en de weidevogels. De Welsumerwaarden maakt ook deel uit van het Vogelrichtlijangebied "de IJssel".

Weidevogels

Naast de uiterwaarden zijn ook het Voorbroek, het Emsterbroek en het Oenerbroek waardevolle weidevogelgebieden. Om deze gebieden veilig te stellen is het in de eerste plaats van belang dat de rust en de landschappelijke openheid in het gebied behouden blijven. Dit wordt gewaar-

borgd door de aanduiding "open gebied", waarbinnen onder meer nieuwvestiging van agrarische bedrijven is uitgesloten. Ook is van belang dat de grondwaterstand gehandhaafd blijft, zodat de laaggelegen graslandpercelen alsmede de rivierstrang van groot belang blijft voor de voorkomende vogelsoorten. Het waterpeil is geregeld in het peilbesluit van het waterschap Veluwe.

Programma Beheer

In januari 2000 is de Relatienota vervangen door het Programma Beheer (zie kaders). Voor het plangebied zijn in het kader van het Programma Beheer Gebiedsplannen opgesteld: de Gebiedsplannen Natuur en Landschap IJsselvallei en Randmeerkust en Veluwe. In hoofdstuk 2 is nader ingegaan op de inhoud van de Gebiedsplannen. In de plannen is aangegeven in welke gebieden voor bepaalde pakketten subsidies kunnen worden aangevraagd, alsmede de streef-beelden en beheersdoelstellingen. Op basis van het Gebiedsplan kunnen agrariërs en andere grondgebruikers - vrijwillig - een beheersovereenkomst sluiten. Daarnaast kan, eveneens vrijwillig, grond in het natuurontwikkelingsgebied worden verkocht aan de Dienst Landelijk Gebied ter realisering van de in het begrenzingsplan beschreven natuurdoelen.

Het bestemmingsplan loopt niet vooruit op de inzet van het Programma Beheerinstrumentarium door bij voorbaat gronden een natuurbestemming te geven. Momenteel zijn de meeste gronden die begrensd zijn nog in agrarisch gebruik. Een deel van de gronden is gelegen binnen de bestemming "agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarde", waarin zowel de agrarische functie als de landschappelijke en natuurlijke waarden tot uitdrukking komen. Binnen de bestemming "agrarische doeleinden" - hoewel gericht op de agrarische waarden en belangen - is het mogelijk het Programma Beheer uit te voeren. Met deze bestemming zijn de aanwezige waarden planologisch veiliggesteld, zodat de randvoorwaarden voor het realiseren van het Programma Beheer blijven bestaan.

Programma Beheer

Sinds 1 januari 2000 is een nieuw stelsel voor beheer en ontwikkeling van natuur, bos en landschap van kracht. Dit nieuwe stelsel is neergelegd in het Programma Beheer. Een belangrijk verschil met de Relatienota (RBON) is dat in het Programma Beheer het zogenaamde systeem van outputsturing centraal staat. Dit betekent dat er een koppeling plaatsvindt tussen de geleverde prestaties van de beheerder en de hoogte van de subsidies. Het programma kent twee subsidieregelingen: de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer en de Subsidieregeling Natuurbeheer:

- ♦ *Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN)* - De SAN is gericht op agrarische ondernemers die terreinen beheren die zijn aangewezen als beheergebied of landschapsgebied. De beheer- of landschapsgebiedsplannen zijn de opvolgers van de begrenzingsplannen voor beheersgebieden op basis van de RBON. De oude begrenzingsplannen (zoals het begrenzingsplan Noordoost-Veluwe en IJsselvallei) zijn vervangen door de Gebiedsplannen Natuur en Landschap voor de Veluwe en de IJsselvallei en Randmeerkust. De regeling uit het RBON voor het onderdeel beheersgebieden wordt daarmee door de SAN vervangen. Voor lopende overeenkomsten op basis van de RBON geldt een overgangsregeling. De beheersgebieden blijven wat betreft naamgeving gewoon bestaan.
- ♦ *Subsidieregeling Natuurbeheer (SN)* - De SN is bedoeld voor terreinen met de hoofdfunctie bos of natuur. Deze gebieden worden op provinciaal niveau in natuurgebiedsplannen vastgelegd. Nieuw is dat zowel natuurbeschermingsinstanties als particulieren gebruik kunnen maken van de SN. De SN vervangt de regeling uit de RBON voor de onderdelen reservaat- en natuurontwikkelingsgebieden. De gebiedsaanduidingen blijven gewoon bestaan.

Ecologische verbindingszone

De ecologische verbindingszone nr. 20 (Oost-Veluwe-IJsselvallei) bestaat uit de Grift, de Rode beek (tussen Vaassen en de Grift), de weteringen ten oosten van het Apeldoorns Kanaal en de Leigraaf over de grens met de gemeente Heerde. De realisering van de verbindingszone zal hoofdzakelijk bestaan uit het natuurvriendelijk inrichten van de waterlopen, het aanleggen van bosjes en poelen in het weteringengebied, en het ontwikkelen van een doorgaande natuurzone langs de Grift en langs enkele waterlopen in het Emsterbroek. Deze maatregelen zullen in het kader van de landinrichting worden uitgevoerd. Het bestemmingsplan biedt hiervoor de voorwaarden. Dit komt als volgt in het bestemmingsplan tot uitdrukking:

- ♦ *De bestaande landschappelijke en natuurlijke waarden worden planologisch veiliggesteld door de verschillende gebiedsbestemmingen (zie hoofdstuk 5).*
- ♦ *De Grift, de Rode beek, de weteringen en de waterlopen in het Emsterbroek krijgen de bestemming "water", waarbij de Grift en de Rode beek worden bestemd als "water met landschappelijke en natuurlijke waarde".*
- ♦ *Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is niet mogelijk in de landschapszones langs de Grift/Apeldoorns Kanaal (breedte landschapszone 250 meter) en in een zone tussen het Apeldoorns Kanaal, de Leigraaf en de Nieuwe Wetering ter hoogte van de Nijbroekerweg (breedte landschapszone 500 meter). Ook langs de weteringen in het Emsterbroek, Voorbroek en Oenerbroek is nieuwvestiging van agrarische bedrijven niet toegestaan.*

4.3.3. Bossen

In het bestemmingsplan zijn de bestaande bossen positief bestemd.

Door de bestaande bossen positief te bestemmen is verkleining van het bosareaal in principe niet mogelijk. De bestemming "bos/beplantingsstrook" heeft een veelzijdige doelstelling. Dit betekent dat de bossen zowel een functie hebben voor landschap, cultuurhistorie, natuur, bosbouw en recreatie. Binnen de bosgebieden komen verspreid heidevelden, agrarische percelen, akkertjes, wildweiden en dergelijke voor. Wanneer deze gebieden kleiner zijn dan 2 hectare worden ze geacht deel uit te maken van het bos. Dit is in de doeleindenomschrijving van de bestemming opgenomen. Door een aanlegvergunningstelsel dat is afgestemd op de Boswet (zie kader), vormt het bestemmingsplan geen belemmering voor het normale bosbouwkundige beheer. Er is bijvoorbeeld geen aanlegvergunning opgenomen voor het vellen en rooien van houtopstanden. Voor specifieke werkzaamheden die *niet* tot het normale bosbouwkundige beheer behoren zijn met het oog op behoud van landschappelijke en natuurlijke waarden enkele aanlegvoorschriften opgenomen. De A-locatie bossen Gortelse Bos, Motketel en Vossenbroek hebben belangrijke natuurlijke waarden. Ter bescherming van de voorkomende waarden zijn deze bossen specifiek aangeduid met "accent natuur". Snelgroeiend bos (de teelt van bepaalde houtsoorten binnen vijftientig jaar) wordt gezien als een agrarische teelt en is niet bestemd tot "bos/beplantingsstrook".

Boswet

De Boswet (1961) richt zich op de instandhouding van het areaal bos en andere houtopstanden. De Boswet kent drie instrumenten om dit te bereiken, namelijk de meldingsplicht, de herplantplicht en het kapverbod. In de praktijk blijkt dat de Boswet zich voornamelijk richt op het nationale belang van het kwantitatieve behoud van het bosareaal, voorna-

melijk met het oog op de bosbouw. Lagere overheden hebben de mogelijkheid de meer specifieke plaatselijke belangen bij de aanwezigheid van bos te behartigen. Door middel van kapbepalingen (in een afzonderlijke verordening of in de APV) en het bestemmingsplan Buitengebied kan ingespeeld worden op de plaatselijk omstandigheden.

De kapbepalingen en de aanlegvoorschriften in het bestemmingsplan Buitengebied hebben een ruimer motief dan de Boswet en hebben daardoor een aanvullende werking. Door toepassing van de Boswet worden gebieden met grote of zeldzame landschappelijke en natuurlijke waarden niet beschermd. Voor het behoud van de waarden van natuur en landschap kan in deze gebieden de eis voor een aanlegvergunning voor het vellen, rooien of beschadigen van bijvoorbeeld kleinschalige beplantingselementen, naast het leggen van de bestemming "bos", noodzakelijk zijn.

4.4. Landbouw

4.4.1. Algemene visie

Het bestemmingsplan richt zich op het handhaven van de landbouw als economische en ruimtelijke drager van het landelijk gebied.

Het bestemmingsplan heeft als hoofddoelstelling dat gestreefd wordt naar een concurrerende, veilige en duurzame landbouw. Ook het Reconstructieplan gaat hiervan uit, in combinatie met een verbetering van de omstandigheden voor water, landschap, natuur en recreatie. Het bestemmingsplan wil ruimtelijke randvoorwaarden scheppen voor deze doelstelling. Concurrerende landbouw is economisch gezond en biedt ook op de lange termijn werkgelegenheid. Economisch gezonde landbouw kan inspelen op een dynamische marktomgeving en veranderende eisen die aan de sector worden gesteld: meer aandacht voor milieu en de kwaliteit van het product. Een duurzame landbouw is zuinig met de omgeving: ook in de toekomst moeten bodem en water een basis zijn voor de functies van het landelijk gebied. Door rekening te houden met natuurlijke en landschappelijke waarden blijft ruimtelijke kwaliteit behouden of wordt deze versterkt.

Het bestemmingsplan wil zo min mogelijk belemmeringen opleggen aan de sector: de kansrijke bedrijven kunnen zich blijven ontwikkelen en concurrerend, veilig en duurzaam opereren. In het bestemmingsplan zijn daarom mogelijkheden voor uitbreiding van het bouwperceel opgenomen. Op basis van het Reconstructieplan zijn in het bestemmingsplan gebieden met zeer beperkte of wat ruimere ontwikkelingsmogelijkheden voor de agrarische bedrijven (met name de intensieve veehouderij) opgenomen. In en nabij de natuurgebieden zijn de mogelijkheden beperkt, in de verwevingsgebieden en verwevingsgebieden met sterlokaties zijn wat ruimere ontwikkelingsmogelijkheden opgenomen. Daarnaast wordt in het kader van de Reconstructie de biologische landbouw gestimuleerd.

Opgemerkt moet worden dat een goede ruimtelijke ordening slechts één van de factoren is die bijdraagt aan een kansrijke landbouw: marktontwikkelingen, het gemeenschappelijk landbouwbeleid van de EU en beleidsontwikkelingen in het milieuspoor zijn factoren die van grote invloed zijn.

Relatie bestemmingsplan en Reconstructieplan Veluwe

Uit het Reconstructieplan kent alleen de zonering intensieve veehouderij een directe doorwerking in het bestemmingsplan. Artikel 27, lid 1 van de Reconstructiewet is van toepassing ver-

klaard op deze zonering. Dit betekent dat deze zonering na de vaststelling en goedkeuring van het Reconstructieplan geldt als een voorbereidingsbesluit op het bestemmingsplan. Aanvragen om bouwvergunning moeten worden aangehouden en worden getoetst aan het Reconstructieplan. Bij tegenstrijdigheden in beleid geldt het Reconstructieplan. In het bestemmingsplan is de zonering voor de intensieve veehouderij verwerkt, met uitzondering van het landbouwontwikkelingsgebied. Wanneer het bestemmingsplan is vastgesteld en goedgekeurd vervalt de werking van het Reconstructieplan als voorbereidingsbesluit, behalve voor het landbouwontwikkelingsgebied.

In het bestemmingsplan is bij de voorschriften een toetsingskaart intensieve veehouderij (1:10.000) opgenomen. Op deze toetsingskaart is de zonering intensieve veehouderij de basislaag in kleur, de bestemmingsplankaart is daar in zwart-wit overheen gelegd. Op deze manier is op perceelsniveau te zien in welke gebieden van de zonering de percelen vallen. Deze toetsingskaart is gekoppeld aan de voorschriften. Door met een aparte toetsingskaart te werken is voorkomen dat een onleesbare plankaart met veel aanduidingen is ontstaan en staat het relevante beleid uit het Reconstructieplan bij wijze van spreken "los" van de gebruikelijke ruimtelijke afwegingen die in een bestemmingsplan worden gemaakt.

Essentieel bij het verwerken van de zonering voor de intensieve veehouderij is het begrip "bestaande intensieve veehouderij". Het begrip intensieve veehouderij is als volgt gedefinieerd: een agrarisch bedrijf of dat deel van een agrarisch bedrijf waar tenminste 250 m² aan bedrijfsvloeroppervlakte aanwezig is dat gebruikt wordt als veehouderij volgens de Wet milieubeheer, waar geen melkrundvee, schapen, paarden, geiten of dieren biologisch gehouden (conform artikel 2 van de Landbouwkwaliteitswet) en waar geen dieren gehouden worden uitsluitend of in hoofdzaak ten behoeve van natuurbeheer.

In de doeleindenomschrijving van de bestemming "agrarische bedrijfsdoeleinden" is bepaald dat intensieve veehouderijen alleen zijn toegestaan op de percelen waar een dergelijk bedrijf ten tijde van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan al aanwezig was.

Omdat het juridisch gezien niet mogelijk is om een koppeling te maken in de voorschriften met de het Reconstructieplan is er voor gekozen om de terinzagelegging (2 juni 2004) van het ontwerpbestemmingsplan in de voorschriften op te nemen als peildatum. Omdat vanaf 17 april 2004 de beschermende bepalingen van artikel 36 van de Reconstructiewet Concentratiegebieden gelden kunnen er geen nieuwe vergunningen voor intensieve veehouderijen verleend zijn of worden. Met deze regeling zijn dus de bestaande intensieve veehouderijen adequaat vastgelegd in het bestemmingsplan. Ook zijn de definities en regelingen voor her- en nieuwvestiging afgestemd op het Reconstructieplan. Hier wordt later op ingegaan.

4.4.2. Bestaande bedrijven

Bestaande, reële agrarische bedrijven worden positief bestemd.

Door de GLTO is in 1998, ten behoeve van het nieuwe bestemmingsplan, een onderzoek verricht naar de agrarische bedrijven. Nagegaan is of locaties die in de vigerende plannen een agrarische bedrijfsbestemming hebben, opnieuw in aanmerking komen voor een agrarische be-

drijfsbestemming. Bovendien is nagegaan of er nieuwe bedrijven zijn bijgekomen¹. Om in aanmerking te komen voor een agrarische bedrijfsbestemming moet er sprake zijn van agrarische bedrijfsactiviteiten. Dat wil zeggen dat er sprake is van agrarische (primaire plantaardige en/of dierlijke) productie. Bovendien moet deze activiteit bedrijfsmatig worden uitgeoefend, dat wil zeggen gericht op de vorming van inkomen. Met het hanteren van deze criteria wil het bestemmingsplan voorkomen dat er binnen de agrarische bedrijfsbestemming bouwmogelijkheden voor niet-agrarische functies ontstaan. Het hanteren van deze criteria leidt er toe dat functies als maneges en tuincentra en het hobbymatig houden van paarden niet in aanmerking komen voor een agrarische bedrijfsbestemming. Een boomkwekerij, ook wel sierteeltbedrijf genoemd, komt wel in aanmerking voor een agrarische bedrijfsbestemming.

Voor wat betreft paardenhouderijen kan onderscheid worden gemaakt in productiegerichte en gebruiksgerichte paardenhouderijen. Alleen wanneer sprake is van productiegerichte paardenhouderijen, dat wil zeggen paardenfokkerijen (hengstenstations, paarden- en ponyfokkerijen, opfokbedrijven en africhtingsbedrijven), is een agrarische bedrijfsbestemming toegekend. Gebruiksgerichte paardenhouderijen, die gericht zijn op met vrijetijdsbesteding en dienstverlening (zoals maneges), komen niet in aanmerking voor een agrarisch bouwperceel. Agrarische productie staat immers op deze bedrijven niet centraal.

Nevenactiviteiten op een agrarisch bedrijf

Op sommige agrarische bedrijven komen niet-agrarische nevenactiviteiten voor. Het betreft bijvoorbeeld loonwerkactiviteiten, hoveniers- of bosbouwbedrijfjes. Het beleid is dat indien deze activiteiten planologisch relevant zijn en planologisch aanvaardbaar, deze worden aangeduid binnen de agrarische bedrijfsbestemming. Dat wil zeggen dat ze positief worden bestemd en voortgezet mogen worden. De bestaande nevenactiviteiten en gebruiksoppervlaktes zijn hiervoor het uitgangspunt. De bestaande oppervlakte ten behoeve van de nevenfunctie mag met 15% worden uitgebreid. De uitbreidingsmogelijkheid van 15% geldt niet voor een aantal bedrijven waarvoor een recente partiële herziening geldt. De uitbreidingsmogelijkheid wordt geacht te zijn toegekend bij de partiële herziening. Verdere uitbreidingen zijn niet toegestaan of mogelijk gemaakt. De agrarische bedrijven met nevenactiviteiten zijn op de plankaart aangeduid als "nevenactiviteit toegestaan". In bijlage 3 van de voorschriften is in een tabel weergegeven om welke percelen het gaat, welke nevenactiviteiten zijn toegestaan en de maximale oppervlakte van de bestaande bebouwing die mag worden gebruikt voor die nevenfunctie.

In het bestemmingsplan is een vrijstellingsbevoegdheid opgenomen die het mogelijk maakt om een agrarisch verwante nevenactiviteiten (onder andere agrarische hulpbedrijven, loon- en vee-handelsbedrijven, vis- en wormkwekerijen en dergelijke) op het agrarisch bedrijf te starten. De oppervlakte mag maximaal 200 m² bedragen. Voor een grotere oppervlakte is een wijziging van het bestemmingsplan nodig.

¹ Omdat er tussen de agrarische inventarisatie door GLTO en de presentatie van het ontwerpbestemmingsplan zes jaar zit, heeft de gemeente Epe op basis van haar milieuvergunningenbestand kritisch gekeken of de toekenning van agrarische bouwpercelen nog juist is. Agrarische bedrijven, die inmiddels zijn beëindigd, krijgen de bestemming "woon-doeleinden".

Sommige agrariërs willen de verkoop vanaf de boerderij een wezenlijk onderdeel van hun bedrijf maken. De vermarkting van agrarische producten wordt door deze agrariërs zelf ter hand genomen. Dat betekent dat op het agrarisch bedrijf nieuwe taken ontstaan: verwerking van producten en het regelen van een directe afzet aan consumenten. Dergelijke initiatieven worden gepresenteerd binnen het kader van de plattelandsvernieuwing. Vaak ligt het accent bij de aangeboden producten op het streekgebonden karakter en de ambachtelijke en milieuvriendelijke productiewijze. Het is over het algemeen niet mogelijk afzet te creëren van uitsluitend producten die op het eigen bedrijf zijn geproduceerd en verwerkt. Het aanbod wordt dan te beperkt, zodat onvoldoende omzet wordt behaald. Dat betekent dat de ondernemer aanvulling van het assortiment wenselijk vindt. Naast zelf geproduceerde melk, boter en kaas, moeten er bijvoorbeeld ook vruchtensappen en honing worden aangeboden. In het bestemmingsplan is bij recht de verkoop af boerderij, ontvangstruimten en dergelijke toegestaan tot een oppervlakte van 200 m². Bij vrijstelling mogen ook streekproducten worden verkocht die niet op het eigen bedrijf zijn geproduceerd.

Het is duidelijk dat vermarkting vanaf een agrarisch bedrijf al snel een vorm van detailhandel wordt. Detailhandel in het buitengebied is in beginsel een ongewenste activiteit, onder andere gezien de verkeersaantrekkende werking en de toename aan bebouwing die hiervan het gevolg kan zijn. Aan de andere kant past vermarkting van bepaalde agrarische producten vanaf het agrarisch bedrijf binnen het streven de agrarische sector te handhaven. Het beleid ten aanzien van vermarkting van producten vanaf het agrarisch bedrijf dat door de gemeente wordt gevoerd is als volgt. Binnen de agrarische bedrijfsbestemming is in beginsel geen detailhandel toegestaan, tenzij het de verkoop betreft van producten die op het bedrijf en passend binnen de agrarische bestemming zijn geproduceerd. Het gaat dan om producten die niet of nauwelijks een bewerking hebben ondergaan, bijvoorbeeld melk, aardappels, eieren of plantmateriaal. Wanneer het wenselijk is de afzet vanaf het bedrijf te verbreden met producten die een bewerking hebben ondergaan en waarvan sommigen elders zijn geproduceerd, kan een vrijstelling voor de verkoop van deze producten worden verleend. Daarbij gelden enkele voorwaarden. De basis voor de afzet moet bestaan uit producten zijn die op het bedrijf zelf tot stand zijn gekomen. Deze moeten dus centraal blijven staan in het aangeboden assortiment. Verder moeten de producten een streekgebonden karakter hebben en dient de afzet gekenmerkt te worden door kleinschaligheid. Een aanzienlijke meerwaarde wordt bereikt door een milieuvriendelijke productie en het aanvullend ontplooiën van aanvullende activiteiten die gericht zijn op educatie en bewustwording, dit laatste is echter geen vereiste.

4.4.3. Bedrijfsbebouwing

Het bestemmingsplan kent, ten behoeve van de concentratie van agrarische bedrijfsbebouwing, aan bestaande agrarische bedrijven een passend bouwperceel toe.

Bouwpercelen worden toegekend om recht te doen aan het concentratiebeginsel. Concentratie van bebouwing is wenselijk vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening en vanuit bedrijfseconomisch oogpunt. De bij een agrarisch bedrijf behorende bebouwing moet binnen het bouwperceel worden opgericht. Bebouwing mag alleen worden opgericht indien deze noodzakelijk is voor en ten dienste staat van een doelmatige agrarische bedrijfsvoering. Het gaat bijvoorbeeld om de bedrijfswoning, stallen, werktuigenberging, voedersilo's en mestopslagplaat-

sen. Soms kan worden afgeweken van het beginsel dat de bebouwing moet worden opgericht binnen de grenzen van het bouwperceel. Zo mogen sleufsilos buiten het bouwperceel worden opgericht. Sleufsilos worden gerekend tot de bouwwerken, niet tot de gebouwen. Bij voorkeur wordt wel aansluiting gezocht bij het agrarisch bouwperceel.

Bouwpercelen

In het bestemmingsplan is uitgegaan van drie maten voor een bouwperceel: 1 hectare, 0,5 hectare of 0,25 hectare/bestaand erf. De laatste categorie biedt wel de agrarische bedrijfsbestemming, maar de uitbreidingsmogelijkheden zijn beperkt tot 15 procent ten opzichte van de bestaande bebouwing. De bedoeling van deze driedeling is dat ruimte voor bouw mogelijkheden wordt gegeven aan bedrijven die daar gezien hun omvang de meeste behoefte aan hebben. Daar waar geen behoefte is aan uitbreiding van bebouwing vanuit de agrarische bedrijfsvoering, hoeft ook geen uitbreidingsmogelijkheid te worden toegekend. Opgemerkt wordt dat in (uitzonderlijke) gevallen waarbij nu reeds duidelijk is dat 1 hectare te klein is, een grotere oppervlakte is toegekend.

Om gemotiveerd aan te kunnen geven op welke adressen sprake is van agrarische activiteiten die in aanmerking komen voor de toekenning van een agrarisch bouwperceel en zo ja, van welke omvang, heeft de Gewestelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (GLTO) een nauwkeurige inventarisatie gemaakt van de voorkomende agrarische activiteiten in de gemeente. Er is op basis van plaatselijk aanwezige kennis per adres een inschatting gemaakt van de bedrijfsomvang en de mogelijke behoefte aan uitbreiding van de bebouwing. Daarbij is uitgegaan van de agrarische bouwpercelen in de vigerende bestemmingsplannen voor het landelijk gebied.

Voor de toekenning van een agrarisch bouwperceel dient sprake te zijn van agrarische productie met enige omvang. Dat betekent dat zeer beperkte activiteiten (beneden de 10 nge) niet in aanmerking komen voor een agrarisch bouwperceel. Bovendien dient de ruimtelijke verschijningsvorm in enige mate te wijzen op agrarische activiteiten.

Flexibiliteit

In het bestemmingsplan zijn bepalingen opgenomen om de omvang en begrenzing van het bouwperceel te veranderen. Voordat hieraan kan worden meegewerkt, moet worden getoetst aan onder meer de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten. Deze flexibiliteit is nodig om bedrijven te kunnen laten groeien en om in te kunnen spelen op veranderende omstandigheden. Door middel van een wijzigingsbevoegdheid kunnen de bouwpercelen die zijn gelegen in de gebiedsbestemming "agrarische doeleinden" worden vergroot en kan de begrenzing worden aangepast. Verder biedt het bestemmingsplan een vrijstellingsmogelijkheid om de grens van het bouwperceel met bebouwing te overschrijden, deze mogelijkheid geldt ook in de gebieden met de gebiedsbestemming "agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarde".

In de wijzigingsbevoegdheid voor de uitbreiding en/of verschuiving van het bouwperceel is waar nodig een onderscheid gemaakt in typen bedrijven of verschillende gebieden. Een deel van deze uitbreidingsmogelijkheden is gekoppeld aan de gebieden die zijn aangegeven op de toetsingskaart intensieve veehouderij. Hierna wordt daar nader op ingegaan.

Wanneer een bouwperceel met de aanduiding "bestaand erf" is gelegen in een gebied met de gebiedsbestemming "agrarische doeleinden" is het mogelijk om via een wijziging het bouwperceel te vergroten naar een oppervlakte van maximaal 1 hectare. In de gebieden die op de plankaart zijn bestemd als "agrarische doeleinden" en nader zijn aangeduid als "open gebied", "nieuwvestiging 1" is het in principe mogelijk om het agrarisch bouwperceel te vergroten en/of verschuiven tot een maximale oppervlakte van 1,5 hectare (voor intensieve veehouderijen gelden andere criteria, daar wordt hierna op ingegaan), wanneer dit noodzakelijk is voor een doelmatige bedrijfsvoering. Aan deze wijzigingsbevoegdheid is een aantal voorwaarden gekoppeld zoals een toets op de landschaps- en natuurwaarden en de belangen van de aangrenzende percelen en/of eigenaren. Binnen de overige gebieden binnen de gebiedsbestemming "agrarische doeleinden" is het ook mogelijk om het agrarisch bouwperceel te vergroten en/of te verschuiven tot een oppervlakte van 1,5 hectare, er moet dan aan tweetal extra voorwaarden worden voldaan. Er moet worden aangetoond dat er per saldo sprake is van een verbetering van de milieuhygiënische situatie en er mag geen verslechtering van de waterhuishoudkundige situatie voor de natuur optreden.

Naast de plankaart dient ook te worden gekeken naar de toetsingskaart intensieve veehouderij, waarbij de laatste bepalend is voor de uitbreidingsmogelijkheden. Met name voor de uitbreidingsmogelijkheden voor intensieve veehouderijen heeft deze kaart gevolgen. Zoals al eerder gesteld zijn de mogelijkheden die het Reconstructieplan biedt voor de landbouwontwikkelingsgebieden niet overgenomen in het bestemmingsplan, de gemeenteraad tekent beroep aan tegen dit onderdeel van het Reconstructieplan.

In de gebieden die op de toetsingskaart intensieve veehouderij zijn aangegeven als extensiveringsgebieden worden geen uitbreidingsmogelijkheden voor de bebouwing van de bestaande intensieve veehouderijen geboden. De bestaande bedrijfsvloeroppervlakte ten behoeve van de intensieve veehouderij is hier het uitgangspunt, uitbreidingen zijn niet toegestaan, met uitzondering van uitbreidingen ten behoeve van het dierenwelzijn en -gezondheid. Als indicatie kan worden aangegeven dat het gemiddeld om een uitbreiding met 10% van de bestaande oppervlakte zal gaan, voor pluimveehouderijen geldt vaak een grotere uitbreidingsbehoefte. Dit is mogelijk via een vrijstelling die in de voorschriften is opgenomen. Voor de bouwpercelen van bestaande intensieve veehouderijen die gelegen zijn in het verwevingsgebied die kleiner zijn dan 1 hectare is het mogelijk om via de wijzigingsbevoegdheid het perceel te kunnen vergroten naar maximaal 1 hectare, mits voldaan wordt aan de gebruikelijke toetsingscriteria voor een uitbreiding van een bouwperceel. Bestaande bouwpercelen van agrarische bedrijven die groter zijn dan 1 hectare hebben een passend, groter bouwperceel gekregen. In de verwevingsgebieden met sterlocaties kan een bestaande intensieve veehouderij het bouwperceel uitbreiden tot 1,5 hectare wanneer voldaan wordt aan de gebruikelijke toetsingscriteria.

Bedrijfswoning

Alle bestaande bedrijfswoningen zijn in het bestemmingsplan positief bestemd binnen de agrarische bedrijfsbestemming. De woning is noodzakelijk voor een goede agrarische bedrijfsvoering. Woningen die in het verleden als tweede bedrijfswoning zijn gebouwd, worden in principe ook als zodanig in het bestemmingsplan aangemerkt. Hiermee wordt voorkomen dat één en

hetzelfde bedrijf aanleiding is voor de bouw van meerdere woningen die in de loop der jaren aan het agrarisch gebruik worden onttrokken. De agrarische sector is niet gediend met extra woningen in het landelijk gebied.

Een tweede bedrijfswoning is in sommige situaties op de grotere agrarische bedrijven denkbaar. Voorkomen dient te worden, in het belang van de agrarische sector en het landschap, dat een woning als bedrijfswoning wordt gebouwd maar (op termijn) als burgerwoning bewoond gaat worden. Er zijn vandaag de dag uitgebreide mogelijkheden voor communicatie op afstand en snel transport. Daarom is het, ook op de grotere bedrijven, niet altijd noodzakelijk dat twee hoofdberoepskrachten op het bedrijf wonen.

Voor de toekenning van een tweede bedrijfswoning moet worden voldaan aan een aantal criteria. Er moet sprake zijn van een noodzaak van intensief en continu toezicht door twee personen. Het continue karakter van het toezicht doet zich met name gelden op veehouderijbedrijven. De werkgelegenheid voor twee personen moet op de lange termijn zijn gegarandeerd. Er dient dus te zijn toegewerkt naar een volwaardig tweemansbedrijf. De arbeidsbehoefte bedraagt minimaal 2 vak (= volwaardige arbeidskrachten). In opvolgingssituaties is op bedrijven soms sprake van een tijdelijke vergroting van de productieomvang. Omdat niet wordt toegewerkt naar een tweemansbedrijf (het bedrijf gaat immers over van ouder op kind) is een tweede bedrijfswoning meestal niet te rechtvaardigen. Het verdient de voorkeur de eerste bedrijfswoning tijdelijk dubbel te bewonen. Het bestemmingsplan maakt dit mogelijk. De bouw van een woning voor een rustende boer is niet toegestaan. Wanneer een vrijstelling voor een tweede bedrijfswoning is verleend wordt dit niet aangeduid op de plankaart, vrijstellingen worden namelijk nooit op de plankaart verwerkt. Ook situaties waarin twee bedrijfswoningen aanwezig zijn worden in het geval van agrarische bedrijven niet apart aangeduid op de plankaart.

Kassen en teeltondersteunend glas

Kassen zijn enkel toegestaan op de bestaande glastuinbouwbedrijven en een aantal kwekerijen. Nieuwvestiging van en/of omschakeling naar glastuinbouwbedrijven is niet mogelijk. Het oprichten van teeltondersteunende kassen is alleen toegestaan bij bepaalde typen bedrijven (boomteelt, bollenteelt, (klein-)fruitteelt en zaad(-veredeling)). De teelt in kassen kan bij deze bedrijfstypen een ondersteuning zijn bij de bedrijfsvoering. De kassen zijn "teeltondersteunend", het grootste deel van de teelt vindt plaats in de volle grond. In de begripsbepalingen is een definitie opgenomen van teeltondersteunende kassen. Doorgroei naar een glastuinbouwbedrijf is uitgesloten. Op agrarische bouwpercelen die zijn gelegen binnen de bestemming "agrarische doeleinden" is het toegestaan om 500 m² teeltondersteunende kassen op te richten. Met een vrijstelling is het mogelijk om deze oppervlakte uit te breiden tot 1.000 m². Het oprichten van teeltondersteunende kassen is niet toegestaan wanneer het agrarisch bouwperceel is gelegen binnen de gebiedsbestemming "agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarde". Kassen worden in deze gebieden als niet passende bebouwing beschouwd.

Teeltondersteunende voorzieningen

Onder teeltondersteunende voorzieningen worden (al dan niet tijdelijke) tunnelkassen, bedekking met folie en plastic regenbescherming verstaan. In het bestemmingsplan is een regeling

opgenomen ten behoeve van tunnelkassen. Binnen de bestemming "agrarische doeleinden" is het mogelijk om 1.000 m² tunnelkassen in directe relatie met het bouwperceel op te richten. In de gebieden die zijn bestemd als "agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarde" en de gebieden die zijn aangeduid als "open gebied" zijn tunnelkassen vanwege de landschappelijke en natuurlijke waarden niet toegestaan.

4.4.4. Hervestiging

Het bestemmingsplan biedt onder voorwaarden de mogelijkheid van hervestiging van agrarische bedrijven

Het begrip hervestiging

Het begrip hervestiging wordt in het bestemmingsplan gehanteerd voor situaties waarin een bestaand bedrijf zich verplaatst naar een andere bestaande bedrijfslocatie. Dit betekent dat bestaande bedrijven uit de gehele gemeente of het Reconstructiegebied Veluwe zich kunnen verplaatsen naar een geschiktere locatie elders in de gemeente. Daarbij gaat de voorkeur er naar uit dat bedrijven zich vanuit het westelijk deel van de gemeente verplaatsen naar het oostelijk deel van de gemeente.

Bestaand beleid

In verschillende vigerende beleidsstukken is reeds een uitspraak gedaan over de vestiging van agrarische bedrijven in de gemeente Epe. In de Landbouwvisie Epe wordt er van uitgegaan dat, mede vanwege milieuredenen, het mogelijk moet zijn bedrijven te verplaatsen vanuit het westen van de gemeente naar het oosten. Ook in de Projectnota voor de landinrichting Epe-Vaassen West en Oost komt deze gedachte naar voren. In het gemeentelijk beleid dat naar aanleiding van de Structuurvisie 1986 werd ontwikkeld, komt naar voren dat nieuwvestiging in de gehele gemeente moet worden uitgesloten. Verplaatsing van een bestaand bedrijf is volgens de Structuurvisie wel toegestaan. Het Streekplan sluit nieuwvestiging in het grootste gedeelte van het gebied ten westen van het Apeldoorns Kanaal uit.

Inmiddels (voorjaar 2005) is het Reconstructieplan voor de Veluwe vastgesteld. In het Reconstructieplan Veluwe is beleid voor hervestiging van intensieve veehouderijen opgenomen. Het Reconstructieplan gaat er vanuit dat intensieve veehouderijen uit en nabij de natuur moeten worden verplaatst naar locaties in minder gevoelige gebieden. Hervestiging van dergelijke bedrijven moet plaatsvinden in landbouwontwikkelingsgebieden (deze mogelijkheid is niet opgenomen in dit bestemmingsplan) of in tweede instantie in verwevingsgebieden met sterlocaties.

Beleid voor het bestemmingsplan

In het bestemmingsplan wordt onderscheid gemaakt in de hervestigingsmogelijkheden voor grondgebonden en niet-grondgebonden (intensieve veehouderijen) bedrijven. Het onderscheid is gemaakt omdat het Reconstructieplan verschillende hervestigingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderijen biedt. Dit leidt tot de volgende regeling voor hervestiging:

Het gemeentebestuur kiest er voor de hervestiging van grondgebonden bedrijven op alle bestaande bouwpercelen mogelijk te maken. Het moet daarbij gaan om bedrijven die worden verplaatst van andere locaties. Verplaatsing kan om diverse redenen denkbaar zijn: dorpsuitbreiding, milieuhygiëne, natuurontwikkeling, de reconstructie of landinrichting. Het moet dus gaan om bestaande grondgebonden agrarische bedrijven die naar een ander bestaand bouwperceel verplaatsen.

Voor het beleid ten aanzien van de hervestiging van niet-grondgebonden bedrijven (een intensieve veehouderij) wordt aangesloten bij het Reconstructieplan Veluwe. Hervestiging van intensieve veehouderijen is alleen mogelijk op agrarische bouwpercelen van bestaande intensieve veehouderijen die zijn gelegen in de gebieden die in het Reconstructieplan zijn aangewezen als verwevingsgebied of verwevingsgebied met sterlocaties. Op de uitbreidingsmogelijkheden voor bouwpercelen van intensieve veehouderijen is in paragraaf 4.4.3. nader ingegaan.

Vanwege onder meer de landschappelijke en natuurlijke waarden en de ammoniakbelasting in het westelijk deel van de gemeente is het wenselijk dat bedrijven die zich willen hervestigen dat doen in oostelijke richting, waar deze waarden minder sterk aanwezig zijn of de milieusituatie geschikter is voor de vestiging van veehouderijen.

4.4.5. Nieuwvestiging

Het bestemmingsplan biedt onder voorwaarden de mogelijkheid voor nieuwvestiging van agrarische bedrijven.

Het begrip nieuwvestiging

Onder nieuwvestiging wordt verstaan: de vestiging van een agrarisch bedrijf op een plaats waar op de kaart nog geen agrarische bedrijfsbestemming is toegekend. In het geval van nieuwvestiging is er dus geen sprake van een verplaatsing van een bestaand bedrijf.

Bestaand beleid

In het gemeentelijk beleid dat naar aanleiding van de Structuurvisie 1986 werd ontwikkeld, komt naar voren dat nieuwvestiging in de gehele gemeente moet worden uitgesloten. Het Streekplan sluit nieuwvestiging in het grootste gedeelte van het gebied ten westen van het Apeldoorns Kanaal uit. Inmiddels is het Reconstructieplan Veluwe vastgesteld. In het Reconstructieplan Veluwe is beleid voor nieuwvestiging van verschillende typen agrarische bedrijven opgenomen.

Beleid voor het bestemmingsplan

Nieuwvestiging wordt in een drietal gebieden en een drietal typen agrarische bedrijven toegestaan. In beide gebieden gelden andere mogelijkheden en voorwaarden. Deze worden hierna toegelicht.

In het gebied dat is aangeduid als "nieuwvestiging 1" (dit gebied was in het voorontwerpbestemmingsplan aangeduid als "hervestiging toegestaan") mogen uitsluitend nieuwe grondgebonden bedrijven worden gevestigd, het gaat dan om bijvoorbeeld akkerbouwbedrijven, melk-

rundveehouderijen en vollegrondstuinbouw. In het bestemmingsplan is daartoe een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Een nieuw bouwperceel kan worden toegekend aan een (op redelijke termijn volwaardig) grondgebonden agrarisch bedrijf tot een oppervlakte van maximaal 1,5 hectare. Voordat een nieuw bouwperceel wordt toegekend moet zijn aangetoond dat hervestiging op een bestaand bouwperceel niet mogelijk is. In bijvoorbeeld een bedrijfsplan kan worden aangetoond dat het gaat om een volwaardig bedrijf met toekomstperspectief en de nieuwvestiging dient te worden getoetst aan onder andere de landschappelijke en natuurlijke waarden en de belangen van aangrenzende eigenaren en gronden.

In de extensiveringsgebieden is het daarnaast mogelijk om een nieuwe biologische veehouderij op te richten. Daarvoor is een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan opgenomen. Het bouwblok bedraagt maximaal 1 hectare.

Nieuwvestiging en ecologische verbindingzones

De Handreiking bestemmingsplannen van de provincie stelt dat het niet is toegestaan dat agrarische bedrijven zich vestigen in een (te ontwikkelen) ecologische verbindingzone. In paragraaf 4.3.2. is het gemeentelijk beleid ten aanzien van de provinciale ecologische verbindingzones beschreven. Enkele zones kennen een zogenoemde landschapszone. Deze worden speciaal ingericht ten behoeve van de ecologische verbindingzones van 250 of 500 meter breed. Het bestemmingsplan biedt geen mogelijkheden voor nieuwvestiging van agrarische bedrijven in deze zones.

4.4.6. Bedrijfstypen

Het bestemmingsplan biedt zoveel mogelijk ruimte voor verschillende bedrijfstypen.

In het bestemmingsplan wordt zo min mogelijk onderscheid gemaakt tussen de verschillende bedrijfstypen en productierichtingen om de flexibiliteit van de agrarische sector niet in de weg te staan. Maar omdat de ruimtelijke gevolgen van verschillende agrarische bedrijfstypen sterk uiteen lopen, is het gewenst om voor bepaalde richtingen een specifiek beleid te voeren. In het kader van het Reconstructieplan is voor een aantal gebieden en typen bedrijven beleid opgenomen. Per bedrijfstype wordt aangegeven of er specifiek beleid is ten aanzien van de bestaande bedrijven, hervestiging van dit bedrijfstype of omschakeling naar dit bedrijfstype. Hoewel bepaalde bedrijfstypen zeer weinig in de gemeente aanwezig zijn, zijn ze toch in de opsomming meegenomen om onduidelijke situaties te vermijden.

Grondgebonden veeteelt, akkerbouw en vollegrondstuinbouw

Bestaande bedrijven

Bestaande bedrijven zijn positief bestemd met de "algemene" agrarische bedrijfsbestemming "agrarische bedrijfsdoeleinden". Bij een aantal bedrijven is de aanduiding "geen intensieve veehouderij toegestaan" opgenomen. Het gaat om een aantal bedrijven dat in het kader van de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken een vergoeding heeft ontvangen voor het beëindigen van de intensieve veehouderijtak. Om te voorkomen dat hier weer een intensieve veehouderij(-tak) wordt gestart is deze aanduiding opgenomen.

Hervestiging

Verplaatsing van grondgebonden bedrijven naar een ander bestaand bouwperceel is in principe in het gehele plangebied mogelijk. De voorkeur bestaat voor een verplaatsing vanuit het westelijk gedeelte van het plangebied naar het oostelijk gedeelte. Hervestiging van biologische veehouderijen is mogelijk in de gebieden die op de toetsingskaart intensieve veehouderij als extensiveringsgebied zijn aangegeven.

Nieuwvestiging

Nieuwvestiging van uitsluitend grondgebonden bedrijven is mogelijk in de gebieden die zijn aangeduid als "nieuwvestiging 1". In het bestemmingsplan is daartoe een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Aangetoond moet zijn dat hervestiging op een bestaand bouwperceel niet mogelijk was. De overige gebieden in met name het westelijk deel van de gemeente worden door hun natuur- en landschapswaarden te kwetsbaar geacht voor nieuwvestiging. Nieuwvestiging van biologische veehouderijen is mogelijk in de gebieden die op de toetsingskaart intensieve veehouderij als extensiveringsgebied zijn aangegeven.

Omschakeling

Ten aanzien van omschakeling naar een ander type grondgebonden bedrijf voert het bestemmingsplan geen specifiek beleid, omdat omschakeling geen specifieke ruimtelijke gevolgen heeft.

Glastuinbouw

Bestaande bedrijven

Uit het landbouwkundig onderzoek dat in samenwerking met de GLTO is uitgevoerd, is naar voren gekomen dat zich in de gemeente een klein aantal glastuinbouwbedrijven bevinden. Deze zijn in principe bestemd als "agrarische bedrijfsdoeleinden" en de aanduiding "glastuinbouw". Een aantal boomkwekerijen maakt ook gebruik van grote oppervlakten glas, deze bedrijven zijn mede vanwege hun handels- en transportactiviteiten bestemd als "bedrijfsdoeleinden".

Her- en nieuwvestiging

Her- en nieuwvestiging van glastuinbouw is niet toegestaan.

Omschakeling

Uitgesloten, vanwege de grote landschappelijke invloed en uitstraling op de omgeving. Teeltondersteunend glas is wel in beperkte mate toegestaan. De teelt in teeltondersteunende kassen mag niet leiden tot omschakeling naar een glastuinbouwbedrijf.

Niet-grondgebonden bedrijvigheid

Bestaande bedrijven

Niet-grondgebonden bedrijven (intensieve veehouderijbedrijven) zijn positief bestemd met de "algemene" agrarische bedrijfsbestemming "agrarische bedrijfsdoeleinden"

Hervestiging

Verplaatsing van een perspectiefvol bedrijf met intensieve veehouderij in het kader van het Reconstructieplan Veluwe is mogelijk op bestaande agrarische bouwpercelen die zijn gelegen in de verwevingsgebieden en de verwevingsgebieden met sterlocaties (toetsingskaart intensieve veehouderij).

Nieuwvestiging

Nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is niet mogelijk.

Omschakeling

Omschakeling (geheel of gedeeltelijk) naar of verbreding van de agrarische bedrijfsvoering met intensieve veehouderij is alleen mogelijk in de gebieden die op de toetsingskaart intensieve veehouderij zijn aangeduid als "verweving met sterlocatie". In de extensiveringsgebieden zijn alleen bestaande intensieve veehouderijen toegestaan.

Sierteelt- of boomkwekerijbedrijf

Het sierteelt- of boomkwekerijbedrijf behoort tot de tuinbouwbedrijven. Op dit type bedrijf wordt een breed scala aan gewassen geteeld: van laan- en parkbomen en bos- en haagplantsoen tot sierheesters, klimplanten, vaste planten en waterplanten. De sierteelt wordt over het algemeen uitgeoefend op bedrijven met een kleine oppervlakte grond.

Bestaande bedrijven

Bestaande bedrijven zijn positief bestemd met de "algemene" agrarische bedrijfsbestemming "agrarische bedrijfsdoeleinden". Een aantal grotere boomkwekerijen met een grote oppervlakte kassen en een belangrijke handels- en transporttak zijn bestemd als "bedrijfsdoeleinden".

Hervestiging

Hervestiging van een sierteelt- of boomkwekerijbedrijf is in principe mogelijk op alle bestaande agrarische bouwpercelen. Daarbij moet worden opgemerkt dat voor de boom- en sierteelt op percelen die zijn bestemd als "agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarde" of binnen de gebieden die zijn aangeduid als "enkgronden" een vrijstelling aangevraagd moet worden. De toets voor de vrijstelling vindt plaats op basis van onder meer de landschappelijke waarden. In de gebieden die zijn aangeduid als "open gebied" is het sierteelt- of boomkwekerijbedrijf niet toegestaan.

Nieuwvestiging

Nieuwvestiging is in principe mogelijk in de gebieden die zijn aangeduid als "nieuwvestiging 1", met uitzondering van de gebieden die vallen binnen de molenbiotop. Aangevoond moet zijn dat hervestiging op een bestaand bouwperceel niet mogelijk was.

Omschakeling

Omschakeling (geheel of gedeeltelijk) naar of verbreding van de agrarische bedrijfsvoering met sierteelt- of boomkwekerijactiviteiten is in principe toegestaan in het gehele plangebied, met uitzondering van een aantal deelgebieden. De teelt van sierteelt- of boomkwekerijgewassen kan op sommige plaatsen als niet passend in het landschap of als zijnde in strijd met natuurlijke waarden worden beoordeeld. Daarom is de teelt aan een vrijstelling gebonden in gebieden met de bestemming "agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarden" en binnen de gebieden de aanduiding "enkgronden". Omschakeling naar sier- en boomkwekerij is uitgesloten binnen de gebieden met de aanduiding "open gebied".

4.4.7. Productieomstandigheden

Het bestemmingsplan moet ruimte bieden voor verbetering van de externe productieomstandigheden.

In hoofdstuk 3 is aangegeven wat onder de externe productieomstandigheden wordt verstaan: bodemgeschiktheid, verkaveling, ontsluiting en waterbeheersing. Het bestemmingsplan wil verbetering van deze aspecten zo min mogelijk in de weg staan. Verbetering is noodzakelijk voor een meer efficiënte productiemethode. Veel verbeteringen zullen worden aangebracht in het kader van de aanstaande landinrichting. Evengoed kan verbetering buiten landinrichtingsverband wenselijk zijn, bijvoorbeeld door een individuele agrariër of door het waterschap. Omdat op sommige plaatsen ernstig rekening moet worden gehouden met natuurlijke en landschappelijke waarden zijn verbeteringswerken daar aan een aanlegvergunning gekoppeld. Deze vergunningplicht geldt niet alleen voor individuele agrariërs, maar in beginsel ook voor de landinrichting. In paragraaf 4.1. is ingegaan op de relatie tussen het bestemmingsplan en de landinrichting. In hoofdstuk 7 zal een afwegingskader worden geboden ten behoeve van de verlening van aanlegvergunningen.

4.5. Recreatie

Het bestemmingsplan richt zich op het behoud van bestaande recreatieve voorzieningen en biedt de nodige mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering, zowel voor verblijfsrecreatie als voor dagrecreatie.

De gemeente wil voorwaarden scheppen voor de toeristisch-recreatieve sector om op ontwikkelingen in te kunnen spelen. Dat staat in de Notitie Toeristisch-recreatief beleid, waarin de gemeentelijke visie op de recreatieve sector is verwoord. Deze notitie is samengevat in paragraaf over gemeentelijk beleid. De notitie geeft aan dat het recreatiebeleid zich richt op een kwalitatief voldoende en gevarieerd aanbod van de recreatieve voorzieningen. Veel ingrepen die nodig zijn ten behoeve van toerisme en recreatie, kunnen zonder meer binnen de planologische regeling van dit bestemmingsplan tot stand komen. Slechts enkele ingrepen hebben gevolgen voor de ruimtelijke ordening en behoeven een nadere afweging, waarbij ook andere belangen betrokken moeten worden.

Verblijfsrecreatie

Bestaande bedrijven

Bestaande bedrijven, die zich toeleggen op de verblijfsrecreatie, zijn in het bestemmingsplan bestemd als "verblijfsrecreatieve doeleinden". Het gaat voornamelijk om kampeeren/of zomerhuisjesterreinen¹. In de bijlage op de toelichting is een tabel opgenomen met een overzicht van de campingterreinen en de daar aanwezige voorzieningen en aantallen standplaatsen, stacaravans en recreatiewoningen. In de tabel is weergegeven welke

¹ Natuurkampeerterreinen zijn in het bestemmingsplan niet specifiek bestemd. Omdat deze terreinen zeer minimaal zijn ingericht ten behoeve van het kamperen, zijn de bestaande terreinen opgenomen binnen de gebiedsbestemming die ter plekke geldt. Voor een natuurkampeerterrein is een ontheffing benodigd. Hetzelfde geldt voor kampeermogelijkheden die enkel een ontheffing op basis van de WOR behoeven.

aanpassingsmogelijkheden de terreinen hebben. Het bestaande aantal recreatiewoningen is op deze terreinen middels een aanduiding op de plankaart vastgelegd. Het gebruik van recreatiewoningen en stacaravans voor permanente bewoning is expliciet verboden. Naast kampeer- en/of zomerhuisjesterreinen, kan het binnen de bestemming "verblijfsrecreatieve doeleinden" ook gaan om een kampeerboerderij of kamphuis. Dergelijke bedrijven zijn specifiek aangeduid op de plankaart.

In de voorschriften is onder meer bepaald dat op de terreinen sprake moet zijn van een permanent wisselend recreatief gebruik en dat het terrein op bedrijfsmatige wijze geëxploiteerd dient te worden.

Uitbreiding en nieuwvestiging

Ook wordt van de verblijfsrecreatieve bedrijven de maximale bebouwingsoppervlakte ten behoeve van de functie vastgelegd. Voor kampeerterreinen is bij bedrijfsuitbreiding de terreinoppervlakte bepalend. Bij terreinen tot 5 hectare mag de maximum oppervlakte bedrijfsbebouwing 3% van de bruto terreinoppervlakte bedragen. Bij terreinen groter dan 5 hectare geldt voor het meerdere 2% van de bruto terreinoppervlakte. In verband met de rechtszekerheid voor de eigenaren van de omliggende gronden is in het bestemmingsplan geen rekening gehouden met mogelijke uitbreiding van de terreinoppervlakte van de recreatiebedrijven. Dit voorkomt planologische schaduwwerking. Wanneer recreatiebedrijven concrete uitbreidingsplannen hebben, kan een partiële herziening van het bestemmingsplan opgesteld worden. Hierbij zal de gemeente het streekplanbeleid voor verblijfsrecreatie in acht nemen. De provincie geeft onder meer aan dat verblijfsrecreatieve bedrijven die gelegen zijn in kwetsbare gebieden met maximaal twee hectare mogen uitbreiden. De uitbreiding moet kwaliteitsverbetering met zich meebrengen. De gemeente Epe kent reeds een groot aantal kampeerterreinen en terreinen met recreatiewoningen. Vanuit de sector is dan ook geen behoefte aan nieuwe bedrijven, maar veel meer aan kwaliteitsverbetering van de bestaande bedrijven. Het bestemmingsplan houdt geen rekening met nieuwvestiging van recreatiebedrijven.

Solitair gelegen recreatiewoningen

De in het plangebied aanwezige recreatiewoningen worden positief bestemd. Het is niet mogelijk om nieuwe solitaire recreatiewoningen op te richten. Er is voor gekozen alle panden die van oorsprong als recreatiewoning zijn gebouwd als zodanig te bestemmen. De ligging, de aard, de kwaliteit en de omvang van de recreatiewoningen in de gemeente is zodanig dat een bestemming tot recreatiewoning voor de hand ligt. Eventueel gebruik als permanent woonverblijf verandert daar niets aan. De toegestane oppervlakte van een recreatiewoning bedraagt 75 m². Voorheen was dat 60 m². De verruiming is wenselijk met het oog op veranderende eisen met betrekking tot comfort en kwaliteit.

Kleinschalig kamperen (kamperen bij de boer)

Op basis van de Wet op de Openluchtrecreatie (WOR, zie kader) is het zogenaamde kleinschalig kamperen mogelijk. De gemeentelijke beleidsuitgangspunten hiervoor zijn weergegeven in de nota Openluchtrecreatie/Kampeerbeleid, die in hoofdstuk 2 is samengevat. Dit beleid wordt opgenomen in dit bestemmingsplan Buitengebied.

De voor het bestemmingsplan relevante onderdelen zijn:

- ♦ *kleinschalig kamperen alleen op, dan wel aansluitend aan het agrarisch bouwperceel;*

- ♦ *het moet gaan om een agrarisch bedrijf met een productieomvang van minimaal 60 standaardbedrijfseenheden;*
- ♦ *stacaravans zijn niet toegestaan;*
- ♦ *het terreingedeelte dient voorzien te worden van een beplantingsstrook.*

In de voorschriften is een definitie opgenomen van een kleinschalig kampeerterrein, die uitgaat van het mogen plaatsen van maximaal 15 kampeermiddelen in de periode van 15 maart tot en met 31 oktober. Deze definitie is conform het gedoogbesluit van de Minister, dat vooruitlopend op de aanstaande afschaffing van de WOR in 2008 is genomen.

Ontheffingen voor een kleinschalig kampeerterrein zijn persoonsgebonden en worden voor periodes van 5 jaar verleend. Voor de bestaande kleinschalige kampeerterreinen bij voormalige agrarische bedrijven geldt een overgangsregeling.

Wet op de Openluchtrecreatie

De Wet op de Openluchtrecreatie (Wet OR) van 1994 stelt regels betreffende kampeerterreinen, jachthavens en volkstuincomplexen. De Wet OR biedt gemeenten de ruimte om een eigen beleid te voeren voor het kleinschalig kamperen. Via een vrijstelling of ontheffing op basis van artikel 8, lid 2 kunnen B en W bepaalde categorieën uitzonderen van het verbod op kamperen. Het is mogelijk deze categorieën te koppelen aan bestemmingen uit het bestemmingsplan. Indien kamperen bij de boer mogelijk is, mag het bestemmingsplan zich bijvoorbeeld niet verzetten tegen het gebruik als kampeerterrein van het agrarisch bouwperceel. Door de Minister is in een gedoogbesluit vooruitlopend op de intrekking van de Wet OR per 2008 bepaald dat op kleinschalige kampeerterreinen in de periode van 15 maart tot en met 31 oktober 15 kampeermiddelen - geen stacaravans - zijn toegestaan.

Dagrecreatie

De dagrecreatieve voorzieningen in het plangebied bestaan uit extensieve voorzieningen (zoals wandelpaden, fietspaden, kanoroutes en picknickplaatsen) en intensieve voorzieningen (Kievitsveld, sportvelden en een buitenbad). In de notitie Toeristisch-recreatief beleid streeft de gemeente naar behoud, verbetering en uitbreiding van deze voorzieningen.

Extensief recreatief medegebruik

Voor kleinschalige voorzieningen als wandelpaden, kanoroutes en picknickplaatsen is geen specifieke planologische regeling nodig. Wandel- en fietspaden en picknickplaatsen zijn medebestemd in de verschillende gebiedsbestemmingen of verkeersbestemmingen. Voor één fietspad is een uitzondering gemaakt, namelijk het recreatieve fietspad langs het oude spoorwegtracé. De gemeente heeft dit fietspad specifiek bestemd, vanwege het feit dat het hier gaat om een breed en vrijliggend fietspad, dat uit cultuurhistorisch oogpunt erg waardevol is. Binnen de gebiedsbestemmingen is het mogelijk fietspaden aan te leggen of te verharderen. Bij de tracékeuze spelen de belangen van landbouw, natuur en landschap een grote rol. In het kader van het gemeentelijke Fietspadenplan zal ongeveer zestig kilometer fietspad worden aangelegd.

Intensieve dagrecreatie

De voorzieningen voor intensieve dagrecreatie zoals het dagrecreatieterrein Kievitsveld, de sportvelden, manege en het buitenbad worden bestemd tot "dagrecreatieve doeleinden". Voor deze voorzieningen is een uitbreidingsmogelijkheid van 15% van de bestaande bebouwing opgenomen.

4.6. Landgoederen

Bestaande landgoederen zijn positief bestemd door middel van passende bestemmingen.

In het kader van het onderzoek voor het bestemmingsplan Buitengebied is in de gemeente Epe onder de eigenaren van de landgoederen een inventarisatie gehouden om een beeld te krijgen van de ontstaansgeschiedenis, de ruimtelijke opbouw en de functies van de landgoederen. In hoofdstuk 3 is van dit onderzoek verslag gedaan. Op basis van het terreingebruik en de aanwezige functies zijn er vier categorieën landgoederen onderscheiden.

Hierna wordt ingegaan op de bestemmingsregeling van de in hoofdstuk 3 onderscheiden categorieën.

Bos, al dan niet met bedrijfsruimte - De bosgebieden zijn bestemd met de multifunctionele bosbestemming.

Bos met een woning - De bosgebieden zijn bestemd met de multifunctionele bosbestemming. De woning krijgt de bestemming "woondoeleinden", waarbij grote bouwvolumes positief zijn bestemd met een nadere aanduiding "villa".

Bos met een woning en/of niet-woonbebouwing - De bosgebieden zijn bestemd met de multifunctionele bosbestemming. De woning krijgt de bestemming "woondoeleinden", waarbij grote bouwvolumes van de woning positief zijn bestemd met de aanduiding "villa". De recreatiewoningen zijn bestemd als "recreatiewoning".

Bos met buurtschappen - De bosgebieden zijn bestemd met de multifunctionele bosbestemming, de agrarische gebieden met een passende agrarische gebiedsbestemming. De functies in de buurtschappen zijn bestemd overeenkomstig de in het bestemmingsplan gebruikelijke systematiek. Aan een aantal landgoederen is de dubbelbestemming "landgoed" gegeven. Hierna wordt nader ingegaan op deze dubbelbestemming.

Dubbelbestemming "landgoed"

Voor de gebieden die zijn gerangschikt onder de Natuurschoonwet (Nsw) geldt een instandhoudingsplicht. Daarnaast gelden in andere wettelijke trajecten ook regels welke de natuurwaarden beschermen en in stand houden. Daarbij kan gedacht worden aan de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Flora- en Faunawet. De vraag is of Nsw-landgoederen ook een nadere aanduiding of bestemming nodig hebben om te kunnen voldoen aan deze instandhoudingsplicht.

In het bestemmingsplan worden de ruimtelijk relevante aspecten van grondgebruik geregeld en waar nodig beschermd. Of een stuk grond gerangschikt is als een Nsw-landgoed uit zich niet in een ruimtelijke verschijningsvorm of in het gebruik. Een perceel bos blijft een perceel bos of het nu wel of niet is gerangschikt onder de Natuurschoonwet. Een rangschikking onder de Natuurschoonwet biedt met name belastingvoordelen voor de onderhoudskosten die de eigenaar moet maken. Aan de instandhoudingsplicht van de Nsw kan op deze wijze goed worden voldaan.

Voor de meeste landgoederen geldt dat er geen ruimtelijk relevant onderscheid is met niet onder de Nsw gerangschikte gronden. Dat betekent dat het niet nodig is om op de plankaart of in de voorschriften een specifieke regeling op te nemen voor de onder de Natuurschoonwet ge-

rangschikte gronden. Het bestemmingsplan gaat er van uit dat de toe te kennen bestemmingen voldoende ruimte bieden voor een adequate exploitatie van de Nsw-landgoederen.

De dubbelbestemming "landgoed" is daarom toegekend aan de grotere landgoederen waar sprake is van een multifunctioneel geheel, een min of meer bedrijfsmatige opzet en exploitatie en een duidelijke ruimtelijke eenheid. Het gaat dus om landgoederen waar meerdere (economische/bedrijfsmatige) functies zoals bosbouw, landbouw, natuurbeheer, een zorgfunctie, woningen, toerisme en recreatie bestaan binnen een ruimtelijke eenheid en waar een landhuis aanwezig is. De dubbelbestemming "landgoed" is daarom alleen toegekend aan de grotere, min of meer bedrijfsmatige opererende landgoederen. Aan de centrale delen van de landgoederen Welna, Tongeren, Westraven, Groene Zee en 't Norelbosch is daarom de dubbelbestemming "landgoed" toegekend. Ook kasteel Cannenburgh is herkenbaar als een landgoed, en is ook bestemd middels de dubbelbestemming "landgoed".

Aan de dubbelbestemming "landgoed" is een ontwikkelingsregeling ten behoeve van het onderling kunnen uitwisselen van functies binnen het landgoed gekoppeld en is het mogelijk om bij vrijstelling gebouwen ten behoeve van het onderhoud van het landgoed (werkschuren) op te richten. Het kunnen uitwisselen van functies en bestemmingen is een wezenlijk onderdeel en doel van de dubbelbestemming en nodig voor een goed economisch en functioneel beheer van het landgoedbedrijf. Het mogelijk maken van de uitwisselingsfunctie heeft geen functie of meerwaarde voor een woning gelegen in een paar hectare bos of heide, al of niet gerangschikt onder de Natuurschoonwet, en is daarom ook niet toegekend. De bestemmingen "bos/beplantingsstrook" en "woondoeleinden" zijn voldoende om deze functies afdoende te bestemmen en een goed bosbeheer en exploitatie te kunnen uitvoeren. Daarnaast is het ook wenselijk om de bouw- en uitwisselingsmogelijkheden in het gebied te beperken. Het gebied kent belangrijke natuurwaarden en is daarom aangewezen als een Vogel- en Habitatrichtlijngebied. In deze gebieden geldt dat bestaand gebruik en bebouwing gehandhaafd kan blijven. Uitbreiding en intensivering van gebruik en bebouwing is hier in principe niet mogelijk.

Natuurschoonwet

De Natuurschoonwet (Nsw) van 1928 beoogt de instandhouding van landgoederen en daarmee het behoud van natuurschoon in Nederland. De wet biedt landgoedeigenaren fiscale tegemoetkomingen (faciliteiten), mits deze eigenaren hun landgoed in stand houden. De Nsw is de oudste natuurbeschermingswet. In 1990 is de Nsw gewijzigd. Met deze wijziging zijn de fiscale tegemoetkomingen verruimd. Daartegenover zijn nadere voorwaarden vastgesteld, onder andere met betrekking tot de openstelling voor publiek. Om te kunnen worden aangemerkt als een Nsw-landgoed, moet aan een aantal criteria worden voldaan. Deze criteria hebben onder andere betrekking op de totale oppervlakte van het landgoed, de oppervlakte houtopstanden en het soort gebruik. Ongeveer de helft van de Nsw-landgoederen ligt in de provincie Gelderland. Het bestemmingsplan kan bijdragen aan de instandhouding van een landgoed door de bestemmingsregeling op het gebruik af te stemmen.

4.7. Overige functies

4.7.1. Wonen

Het bestemmingsplan kiest een conserverend beleid ten aanzien van bestaande woningen. Nieuwe burgerwoningen zijn niet toegestaan.

Bestaande woningen positief bestemd

Met het oog op de belangen van landbouw, natuur en landschap geldt voor het plangebied een restrictief beleid voor woningen. Op de eerste plaats houdt dit in dat geen nieuwbouw van woningen mag plaatsvinden. Op de tweede plaats richt het bestemmingsplan zich op instandhouding van het bestaande bouwvolume van de aanwezige woningen, waaraan in het bestemmingsplan de bestemming "woondoeleinden" is toegekend. In het bestemmingsplan zijn circa 1.700 woningen positief bestemd. Het gaat om woningen die in het verleden ook als woning zijn opgericht en een groot aantal voormalige agrarische bedrijfswoningen. Agrarische bedrijven waar de agrarische bedrijfsvoering is gestaakt, krijgen bijna zonder uitzondering een woonfunctie en dus een woonbestemming.

Omdat het woningenbestand in het buitengebied van de gemeente Epe zeer uiteenlopend is qua inhoud, is gekozen voor een nadere categorisering binnen de bestemming "woondoeleinden". De bestaande grotere woningen zijn aangeduid als "villa". Deze grote woningen krijgen in het bestemmingsplan de mogelijkheid uit te breiden tot een maximuminhoud van 1.100 m³, maar meestal zijn deze woningen al groter dan 1.100 m³. Aan woningen die nu (ruim) kleiner zijn dan deze 1.100 m³ wordt niet de aanduiding "villa" gegeven. De regeling is nadrukkelijk bedoeld voor de bestaande villa's. Voor 'gewone' woningen geldt een maximaal bouwvolume van 600 m³. In het algemeen geldt dat voor woningen, die kleiner zijn dan het maximale bouwvolume, de mogelijkheid aanwezig is het bestaande bouwvolume uit te breiden tot aan het geldende maximum. Op enkele van de landgoederen, zoals Tongeren, staan grote karakteristieke landhuizen. Deze landhuizen zijn als "landhuis" bestemd. De bestaande omvang en vorm ten tijde van de terinzagelegging van dit plan is bepalend. Deze bestemming is gekoppeld aan de dubbelbestemming "landgoed" die enkele grote landgoederen hebben gekregen.

De monumentale woningen zijn op de plankaart aangeduid als "gemeentelijk monument" of "rijksmonument", hiervoor geldt dat de bestaande vorm en uiterlijk uitgangspunt is. Aan deze woningen mogen geen veranderingen worden gedaan die het monumentale karakter aantasten. Kleine afwijkingen van de (goot-)hoogte (minder dan 5%) zijn wel toegestaan.

Inwoning en dubbele bewoning

Wanneer er geen nadere aanduiding op de plankaart is aangegeven is er één vrijstaande woning per bestemmingsvlak toegestaan. Woningen waar sprake is van inwoning of dubbele bewoning door twee huishoudens zijn niet bestemd als twee aparte woningen, er is namelijk sprake van één woning (bouwmasse). In het voorschrift "woondoeleinden" is een vrijstellingsbepaling opgenomen die het mogelijk maakt om woningen met een bestaande grotere inhoud dan 800 m³ te mogen bewonen met twee huishoudens (het gaat dan om het hoofdgebouw, de

deel hoort hier ook bij). Hiertoe kan de woning worden verbouwd en opgesplitst in twee aparte wooneenheden met elk een eigen ingang en voorzieningen als keuken en badkamer.

Inwoning is bij recht toegestaan. Van inwoning is sprake wanneer bijvoorbeeld een familielid inwoont, deze persoon of personen maken deel uit van het huishouden. Er is dan geen aparte wooneenheid (zoals een eigen voordeur, keuken, badkamer en dergelijke) gerealiseerd. Het gaat in deze gevallen vaak om ouders die bij hun kinderen inwonen. Deze situatie is vaak tijdelijk.

In een zeer klein aantal uitzonderingsgevallen kan de provincie Gelderland vrijstelling verlenen ten behoeve van het bouwen of uitbreiden van een woning op basis van een sociale en/of medische indicatie. Het gaat hier om zeer bijzondere gevallen, waarvoor een aparte aanvraag bij de provincie dient te worden ingediend.

Nevenfuncties

Bij een aantal woningen vinden kleinschalige aan de woonfunctie ondergeschikte bedrijfsmatige activiteiten plaats. Wanneer deze van enige omvang zijn, zijn deze aangeduid op de plankaart met de aanduiding "nevenactiviteit toegestaan". Bij de voorschriften is een lijst met nevenfuncties bij de bestemming "woondoeleinden" opgenomen (bijlage 4 van de voorschriften). Per adres is aangegeven welke nevenfunctie is toegestaan. Daarbij is de maximale oppervlakte bebouwing aangegeven die voor de nevenfunctie mag worden gebruikt. De regeling gaat uit van de bestaande bebouwing, uitbreidingen zijn niet toegestaan. Praktijk- of studioruimtes ten behoeve van het aan huis gebonden beroep zijn toegestaan, mits de woonfunctie de overheersende functie blijft. Maximaal 40% van de woning en bijgebouwen (met een maximum van 50 m²) mag worden gebruikt voor een aan huis gebonden beroep. Deze functies worden niet nader aangeduid. Ook het hobbymatig houden van dieren en paarden valt onder de woonfunctie. Bij een zeer gering aantal woningen is een aan de woning ondergeschikt gastenverblijf aanwezig, deze zijn aangeduid met nevenactiviteit toegestaan. Nieuwe gastenverblijven zijn niet toegestaan. Gastenverblijven mogen niet permanent worden bewoond, en zijn bedoeld door voor het tijdelijk verblijf van gasten van de hoofdbewoner van het perceel.

Hobbymatig houden van dieren

Op een groot aantal percelen in het buitengebied worden bij woningen vaak op hobbymatige wijze dieren gehouden. Het gaat dan vaak om aantallen dieren en een productiewijze die geen agrarische bedrijfsbestemming rechtvaardigen. Vaak is het aantal dieren wel zodanig dat de maximale maat van 60 m² voor bijgebouwen ontoereikend is. In het bestemmingsplan is daarom een vrijstellingsregeling opgenomen die het mogelijk maakt om de oppervlakte bijgebouwen uit te breiden tot 200 m², mits het perceel met de direct aangrenzende (en in eigendom zijnde) gronden één geheel met een oppervlakte van minimaal 5.000 m² vormen. Voordat de vrijstelling verleend kan worden moet de noodzaak van de uitbreiding van de oppervlakte zijn aangetoond. De bijgebouwen moeten dus worden gebruikt worden voor het hobbymatig houden van vee en/of telen van gewassen. Als indicatieve grens voor wat wel en niet hobbymatig is wordt een grens van 10 nge aangehouden (deze omvang wordt in het algemeen aangehouden om de grens tussen hobbymatig en bedrijfsmatig aan te geven). Een precieze grens is niet aan te ge-

ven, want dit verschilt per type dier en/of gewas. Ook is het niet gericht zijn op reële inkomensvorming een indicator van het hobbymatige karakter.

Ook kan een vrijstelling worden verleend om bij de woning gelegen agrarische gronden, die niet meer feitelijk als agrarische gronden in gebruik zijn, te gebruiken als tuin of erf. De maximale oppervlakte grond die hiervoor mag worden gebruikt bedraagt 900 m². Voorwaarden voor het verlenen van de vrijstelling zijn dat de natuurlijke en/of landschappelijke waarden niet onevenredig worden aangetast en de belangen van de aangrenzende agrarische gronden niet worden geschaad. Op deze gronden mogen alleen andere-bouwwerken (afrastering en dergelijke) ten behoeve van de woonfunctie worden gerealiseerd.

Verplaatsingsregeling voor woningen

In een algemene wijzigingsbevoegdheid is bepaald dat woningen herbouwd en verplaatst kunnen worden. Hiervoor moet aan een aantal criteria worden voldaan, zoals een betere verkeersveiligheid, het ontstaan van een betere woonsituatie, het verhogen van de landschappelijke kwaliteit of het dienen van het natuurbehoud. Het oude bouwperceel dient te vervallen en de aangrenzende gebiedsbestemming te krijgen. Er is een maximale afstand van 100 meter opgenomen waarover de woning verplaatst kan worden. Er dient namelijk een ruimtelijke relatie te blijven bestaan met de oude locatie van de woning. De regeling kan gebruikt worden om bijvoorbeeld een woning uit of uit de nabijheid van een natuurontwikkelingsproject te halen, de geluidsoverlast van een weg op de woning te verminderen of de verkeersveiligheid te verbeteren.

4.7.2. Niet-agrarische bedrijven

Het bestemmingsplan heeft een terughoudende opstelling ten aanzien van uitbreidingsmogelijkheden en vestiging van bedrijven die niet of in mindere mate aan het landelijk gebied zijn gebonden.

Bestaande bedrijven

Niet-agrarische bedrijven zijn bedrijven die niet of in geringe mate functioneel gebonden zijn aan het buitengebied. Deze bedrijven dragen bij aan werkgelegenheid in de gemeente en zorgen voor een leefbaar platteland en hergebruik van voormalige agrarische bebouwing. Een deel van deze bedrijven is ontstaan als nevenactiviteit bij een agrarisch bedrijf waarbij inmiddels de agrarische bedrijvigheid is gestaakt, een ander deel bestond al ten tijde van het van kracht zijn van het vorige bestemmingsplan of is nu bestemd als bedrijf op grond van een veranderde systematiek van bestemming. Voor een klein aantal bedrijven geldt dat deze op basis van partiële herzieningen en artikel 19-procedures zijn ontstaan.

De bestaande bedrijvigheid is positief bestemd, wanneer de bedrijfsactiviteiten ter plaatse acceptabel zijn en sanering of verplaatsing naar een bedrijventerrein niet reëel is. De bestemmingsregeling bestemt nadrukkelijk alleen de bestaande activiteiten. Bepalend voor de bestemmingsregeling is de vraag in hoeverre de niet-agrarische activiteiten ruimtelijk gezien als hoofd- of als ondergeschikte functie kunnen worden aangemerkt. Daarbij kunnen drie situaties worden onderscheiden:

-
- *De bedrijvigheid is de hoofdfunctie, met veelal een ondergeschikte woonfunctie en eventueel een aan de bedrijfsactiviteiten ondergeschikte agrarische functie (bestemming "bedrijfsdoeleinden", "agrarisch dienstverlenend bedrijf", "horecadoeleinden", "tuincentrum" enzovoorts).*
 - *De bedrijvigheid is ondergeschikt aan de woonfunctie en krijgt een aanduiding "nevenactiviteit toegestaan" binnen de bestemming "woondoeleinden".*
 - *De bedrijvigheid is ondergeschikt aan de agrarische bedrijfsfunctie (krijgt aanduiding "nevenactiviteit toegestaan" binnen de bestemming "agrarische bedrijfsdoeleinden").*
 - *De bedrijvigheid is dermate ondergeschikt aan de hoofdfunctie dat deze geen specifieke bestemming of aanduiding behoeft.*

In een bijlage bij de voorschriften is per perceel de maximale oppervlakte bedrijfsbebouwing aangegeven. Deze oppervlakte is inclusief een eventuele uitbreidingsmogelijkheid en exclusief de bedrijfswoning.

Uitbreidingsmogelijkheden

Met betrekking tot uitbreidingsmogelijkheden van de bestaande bedrijven richt het bestemmingsplan zich op het voorkomen van structurele groei. De uitbreidingsmogelijkheden zijn dan ook vooral bedoeld voor de activiteiten die aanwezig zijn op het tijdstip van de terinzagelegging van het bestemmingsplan. Wanneer bedrijven zich voornemen structureel te groeien, streeft de gemeente verplaatsing naar een bedrijfsterrein na.

Er is in de bestemmingsregeling rekening gehouden met de aard en daarmee met de ruimtelijke uitstraling van de verschillende niet-agrarische bedrijven. In principe wordt aan de niet-agrarische bedrijvigheid een uitbreidingsmogelijkheid geboden van 10%, waarbij geldt dat de maximale uitbreiding niet meer dan 200 m² bedraagt. Deze bedrijven zijn in principe niet gebonden aan het buitengebied, bij grotere uitbreidingswensen dan deze 10% (of 200 m²) dient eerst de mogelijkheid van een verplaatsing naar een bedrijventerrein te worden onderzocht.

Aan de zelfstandige bestemming "agrarisch dienstverlenend bedrijf" is, gelet op de binding met het landelijk gebied, een uitbreiding van 20% (met een maximum uitbreiding van 375 m²) ten opzichte van de bestaande bebouwing opgenomen. De maximaal toegestane oppervlaktes bedrijfsbebouwing zijn op de plankaart aangegeven. Deze uitbreidingsmogelijkheden voor de agrarisch dienstverlenende bedrijven is genoemd in het ontwerp-Streekplan. De gemeente Epe heeft dit beleid vooruitlopend op de vaststelling van het Streekplan opgenomen in haar bestemmingsplan omdat ze van mening is dat dergelijke bedrijven zijn gebonden aan het buitengebied en gebleken is dat bij deze bedrijven uitbreidingsbehoeften bestaan. Steeds meer agrariërs besteden namelijk werk waar zware en dure machines voor nodig zijn vaker uit aan een loonwerker. Omdat de gemeente van mening is dat deze bedrijven niet thuishoren op een bedrijventerrein (ze rijden veel heen en weer, vervuilen de weg, de zware machines zijn slecht voor het wegdek en de verkeersveiligheid wordt er door verminderd), maar wel in het buitengebied in hun werkgebied en bij hun klanten wil ze deze bedrijven ook meer ruimte geven dan 20% van de bestaande oppervlakte. In het bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen die het mogelijk maakt dat de agrarisch dienstverlenende bedrijven met 25% meer oppervlakte kunnen uitbreiden. Voorwaarden om aan de wijziging mee te werken zijn dat het

bedrijf is gelegen binnen de gebiedsbestemming "agrarische doeleinden" en aangetoond kan worden dat het bedrijf in hoofdzaak werkzaamheden verricht voor agrariërs (er is dus geen sprake van bijvoorbeeld een weg- en waterbouwbedrijf) en toekomstperspectief heeft.

Bij de voorschriften is een lijst met bedrijfsfuncties opgenomen. In deze lijst is opgenomen welke bedrijfsfunctie op welke locatie uitgevoerd wordt, om welke activiteit het gaat, welke oppervlakte bedrijfsbebouwing daarvoor gebruikt wordt en welke oppervlakte is toegestaan.

Bedrijfswoningen

Het bestemmingsplan gaat uit van handhaving van het bestaande aantal bedrijfswoningen. Wanneer meer dan één of geen bedrijfswoning aanwezig is, wordt dit expliciet op de plankaart aangegeven. Uitbreiding van het aantal bedrijfswoningen is, in overeenstemming met het beleid van de provincie, niet toegestaan.

Flexibiliteit

In het voorschrift "bedrijfsdoeleinden" is een wijzigingsbevoegdheid waarmee de toegestane type bedrijfsactiviteit kan worden gewijzigd in een andere activiteit. Uitgangspunt daarbij is dat de nieuwe bedrijfsactiviteit naar aard en omvang gelijk te stellen is aan de bestaande activiteit of bij voorkeur minder milieubelastend is als de eerdere activiteit of bedrijvigheid. Aan de wijzigingsbevoegdheid is een aantal toetsingscriteria gekoppeld.

Nieuwvestiging

Met het oog op de instandhouding van het karakter van het landelijk gebied in de gemeente Epe, biedt het bestemmingsplan geen mogelijkheden voor nieuwvestiging van niet-agrarische bedrijvigheid. Nieuwvestiging zou leiden tot een ongewenste verstedelijkingsdruk en verdichting van het buitengebied. De landschappelijke waarden en de functies die aan het gebied eigen zijn, kunnen daardoor worden aangetast. Het bestemmingsplan biedt in beperkte mate mogelijkheden binnen vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing andersoortige (veelal kleinschalige) bedrijvigheid te ontwikkelen. Het beleid hiervoor is beschreven in de volgende paragraaf.

4.7.3. Vrijkomende agrarische bebouwing

Het bestemmingsplan biedt enkele mogelijkheden voor het hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing.

Het aantal agrarische bedrijven neemt af. Deze tendens doet zich al decennia lang voor en zal zich in de toekomst voortzetten. Veel oorspronkelijk agrarische bebouwing heeft zijn agrarische functie verloren of zal deze in de toekomst verliezen. Teneinde verval van de bebouwing tegen te gaan, de leefbaarheid van het landelijk gebied in stand te houden en kapitaalvernietiging te voorkomen, is het wenselijk alternatieve gebruiksvormen toe te staan als nevenactiviteit bij de agrarische bedrijfsvoering of als nieuwe economische drager na de volledige beëindiging van de agrarische bedrijfsvoering.

Bij beëindiging van agrarische bedrijven gaat in veel gevallen de voorkeur uit naar hergebruik van de bebouwing door andere agrarische bedrijven. Het kan daarbij gaan om de vestiging van een geheel nieuw bedrijf op de betreffende locatie, dan wel om gebruik van de bebouwing door een bedrijf dat elders in de gemeente ligt. Beide mogelijkheden passen onder nader te bepalen condities (zie ook paragraaf 4.4.4. "hervestiging") in het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan biedt verder de mogelijkheid de agrarische bedrijfswoning als burgerwoning te gebruiken (door middel van een wijzigingsbevoegdheid). Het is bij bedrijfsbeëindiging over het algemeen wenselijk dat voormalige bedrijfsbebouwing wordt geamoveerd. Dit voorkomt nieuwe, niet passende activiteiten en draagt vaak bij aan een fraaier landschapsbeeld. Sloop van stallen en dergelijke kan echter niet worden afgedwongen door de gemeente. Mogelijk wordt dit beleid in de toekomst gewijzigd. Het Ontwerp-Streekplan biedt ruimere mogelijkheden voor hergebruik van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen. Zo kunnen in de toekomst woningen of kleinschalige bedrijven worden gerealiseerd in vrijkomende stallen en schuren, onder meer onder de voorwaarde dat de helft van de bebouwing wordt gesloopt. De gemeentes moeten dit beleid na de vaststelling van het Streekplan verder uitwerken. Dit beleid zal te zijner tijd in een apart plan worden geregeld.

Omdat hergebruik door andere agrarische bedrijven of sanering van de bedrijfsbebouwing niet altijd mogelijk is, biedt het bestemmingsplan enkele alternatieve gebruiksmogelijkheden. De provincie stelt de mogelijkheden voor hergebruik afhankelijk van de locatie van het voormalige bedrijfscomplex. Dat leidt er toe dat in kwetsbare gebieden minder mogelijkheden zijn dan in minder kwetsbare gebieden. Het gemeentelijk beleid sluit hier goed bij aan.

Het bestemmingsplan "Buitengebied" maakt voor wat betreft hergebruik van vrijkomende agrarische bedrijfscomplexen en nevenactiviteiten op agrarische bedrijven een onderscheid tussen de (voormalige) bedrijfslocaties in de bestemming "agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarde" en in de bestemming "agrarische doeleinden". In de eerstgenoemde gebiedsbestemming zijn minder mogelijkheden dan in laatstgenoemde gebiedsbestemming.

Mogelijkheden voor hergebruik en/of nevenactiviteiten

In het bestemmingsplan wordt terughoudend omgegaan met het concreet aanduiden van bepaalde bedrijfstypen die in de zones toelaatbaar zijn ter vervanging van de agrarische functie. Het gevaar bestaat namelijk dat vooral wordt gekeken naar het bedrijfstype, maar niet naar de gevolgen van het bedrijf voor de ruimtelijke ordening en het milieu. Het zijn juist deze gevolgen die centraal moeten staan in de afweging of een bepaald bedrijf zich kan vestigen op een bestaande locatie. Daar komt bij dat één en hetzelfde bedrijfstype vaak een grote diversiteit aan verschijningsvormen kent ten gevolge van capaciteitsverschillen, verouderingsgraad en wijze van beheer en inrichting. Concrete bedrijfstypen worden hierna uitsluitend als voorbeeld genoemd. In de voorschriften wordt volstaan met het benoemen van categorieën van bedrijven en activiteiten.

Voor percelen die zijn gelegen binnen de gebiedsbestemming "agrarische doeleinden met landschappelijke en natuurlijke waarde" is het mogelijk de agrarische bedrijfsbestemming te wijzigen in de bestemming "woondoeleinden" wanneer de agrarische activiteit geheel beëindigd is. Als nevenactiviteit of vervangende activiteit bestaat de mogelijkheid voor kleinschalige verblijfsrecreatie in de vorm van bijvoorbeeld de zogenaamde boerderijkamers. De oppervlakte die daar-